

ZPRÁVA O STAVU LIDSKÝCH PRÁV VE SVĚTĚ ZA ROK 2007

Předmluva

Zpráva o stavu lidských práv v jednotlivých zemích světa – 2007
Zpracoval Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti
11. března 2008

Prezident Bush řekl: „Svobodě je možno vzdorovat, svobodu je možno odkládat, ale svobodu nelze upírat“. Nakonec zvítězí ti, kteří jsou připraveni obětovat se pro důstojnost a svobodu tak, jako před nimi zvítězili lidé jako Havel a Mandela. Stejně jako tito velikáni jsou mnozí dnešní bojovníci za lidská práva pronásledováni, očerňováni, označováni za zrádce a jsou předmětem represe ze strany svých vlastních vlád – jenom proto, že trvají na dodržování svobod zakotvených ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN. Tito odhodlaní bojovníci jsou inspirací pro své spoluobčany a jimi nastavené hodnoty dávají na celém světě naději lidem, kteří pokojně usilují o získání svobod, důstojnosti a práv.

Tyto hodnoty jsou základním vkladem lidstva a nejjistější cesta k jejich ochraně a zachování je cesta efektivního, zákonného a demokratického vládnutí. Cesta k demokracii však nikdy není hladká ani přímá. Nevyhneme se na ní zakopnutím či nezdarům. Ani za nejpříznivějších okolností není vůbec jednoduché přetvořit demokratické ideály v efektivní demokratické instituce. Přejít k demokracii může být problematický a pokroku se někdy nedaří kvůli nestabilitě či nejistotě, sužující chudobě a nemocem. Státy se potýkají s korupcí a bez dostatečných zdrojů neuspějí v naplňování nadějí svého lidu, který pak ztrácí důvěru v příslib lepšího života. Vůdci, kteří nejsou skutečně oddáni demokratické reformě, se snadno uchylují k autoritářským postupům a nešťastným způsobem se odchyľují od vlády práva. Někteří vládcí a vlády zatím vůbec nepodnikli ani první kroky směrem k ochraně práv svých občanů.

Tyto a další skutečnosti, které ohrožují lidská práva na celém světě, jsou obsahem Zprávy o stavu lidských práv ve světě. Tato zpráva je však vypracována v přesvědčení, že žádné místo na světě není odsouzeno k věčné tyranii. Dosáhnout změn trvá dlouho, ale jednou jich bude dosaženo. Dokud občané na celém světě vyznávají všeobecné hodnoty lidských práv, trvá i naděje. Jsme přesvědčeni, že povinností odpovědných vlád všude ve světě je podpořit tyto odvážné muže a ženy.

V tomto duchu předkládám Kongresu Spojených států amerických tuto Zprávu o stavu lidských práv ve světě za rok 2007, kterou vypracovalo Ministerstvo zahraničních věcí USA.

Condoleezza Rice
Ministerstvo zahraničních věcí

Shrnutí a poděkování

Zpráva o dodržování lidských práv ve světě - 2007

Vydal Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti

11. března 2008

Proč jsou zprávy vypracovávány?

Tato zpráva je předkládána Ministerstvem zahraničních věcí USA Kongresu v souladu s ustanovením § 116 (d) a 502B (b) zákona o zahraniční pomoci z roku 1961 (dále jen „FAA“), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ukládá ministru zahraničních věcí předložit předsedovi Sněmovny reprezentantů a Výboru pro zahraniční vztahy Senátu do 25. února každého roku „úplnou zprávu týkající se stavu mezinárodně uznávaných lidských práv ve smyslu ustanovení odstavce (A) v zemích, které jsou podle této části zákona příjemci pomoci, a odstavce (B) ve všech dalších zemích, které jsou členy OSN, ale které nejsou předmětem zprávy o lidských právech ve smyslu tohoto zákona.“ Dále předkládáme zprávy o několika zemích, které nespádají ani do jedné z výše uvedených kategorií zákona a nepodléhají tudíž povinnosti stanovené Kongresem.

Odpovědnost Spojených států amerických vyslovovat se k dodržování mezinárodních standardů lidských práv byla formalizována začátkem 70. let. V roce 1976 přijal Kongres zákon na základě kterého vznikla funkce koordinátora lidských práv v rámci Ministerstva zahraničních věcí. Tato funkce byla později povýšena na úroveň náměstka ministra. V roce 1994 vytvořil Kongres funkci vrchního poradce pro ženská práva. Kongres také v přijímaných zákonech formálně požaduje, aby zahraniční a obchodní politika USA brala ohled na lidská práva v jednotlivých zemích a na dodržování pracovních práv. Dále bylo uzákoněno, že Kongresu budou zprávy za jednotlivé země předkládány každoročně. První zprávy předkládané v roce 1977 se týkaly pouze 82 zemí, které byly příjemci americké zahraniční pomoci. Tento rok je předkládáno 196 zpráv.

Jak jsou zprávy připravovány?

V roce 1993 posílil ministr zahraničních věcí úsilí zastupitelských úřadů o podporu lidských práv v příslušných zemích tím, že byly jednotlivé sekce velvyslanectví vyzvány, aby přispěly svými informacemi ke zpracování zpráv o porušování lidských práv. Podpora lidských práv a demokracie byla znovu začleněna do programových misí zastupitelských úřadů. V roce 1994 došlo k reorganizaci a přejmenování Úřadu pro lidská práva a humanitární záležitosti na Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti. Tento krok odráží jak širší záběr působnosti Úřadu, tak i jeho cílenější přístup k vzájemně propojeným otázkám lidských práv, pracovních práv a demokracie. Výroční Zpráva o stavu lidských práv ve světě je součástí úsilí tohoto úřadu informovat o porušování lidských práv. Tyto zprávy jsou výsledkem práce stovek zaměstnanců ministerstva zahraničí, diplomatických služeb a dalších vládních úřadů.

Zastupitelské úřady, které vypracovaly první návrhy znění zpráv, shromažďovaly informace po celý rok a z celé řady zdrojů, jdoucích napříč politickým spektrem. Mezi tyto zdroje patří: státní představitelé, právníci, zdroje z ozbrojených sil, novináři,

organizace monitorující dodržování lidských práv, akademická obec a odboráři. Tento sběr informací může být riskantní a američtí diplomaté vynakládají často značné úsilí v obtížných a někdy i nebezpečných podmínkách, aby získali informace o porušování lidských práv, monitorovali průběh voleb a pomáhali jednotlivcům v ohrožení, tedy politickým disidentům a bojovníkům za lidská práva, jejichž práva jsou ohrožována jejich vlastními vládami.

Poté, co jednotlivé zastupitelské úřady dokončily první návrh zpráv, byly texty předloženy Úřadu pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti ve Washingtonu, kde ve spolupráci s dalšími úřady ministerstva zahraničních věcí proběhlo jejich pečlivé posouzení. Ministerstvo využilo své vlastní zdroje informací k potvrzení, analýze a redakční úpravě textů zpráv. Mezi ně patří zprávy amerických a dalších skupin bojujících za ochranu lidských práv, zprávy představitelů zahraničních vlád, představitelů OSN a dalších mezinárodních a regionálních organizací a institucí, odborníků z akademického světa a médií. Zástupci ministerstva také problematiku konzultovali s odborníky na pracovní právo, azylové a utečenecké záležitosti, vojenskou a policejní problematiku, ženská práva a právní otázky. Základním principem je zajistit, aby všechny relevantní informace byly objektivně, důkladně a spravedlivě zhodnoceny.

Jednotlivé zprávy budou následně využity jako zdroj při vytváření politické a diplomatické strategie a při přidělování zdrojů v rámci zahraniční pomoci. Zprávy poslouží také jako základ spolupráce mezi vládou Spojených států amerických a soukromými iniciativami na podporu dodržování mezinárodně uznávaných lidských práv.

Zprávy o dodržování lidských práv ve světě se zabývají mezinárodně uznávanými individuálními, občanskými, politickými a pracovními právy tak, jak jsou formulována Všeobecnou deklarací lidských práv. K těmto právům patří ochrana před mučením a jiným krutým, nelidským a ponižujícím zacházením či trestem, před dlouhodobým zadržováním bez trestního stíhání, před případy zmizení osob a jejich tajného ukrývání a před dalším flagrantním porušováním práva na život, svobodu a bezpečí jednotlivce.

Všeobecná lidská práva v sobě zahrnují úctu k lidské důstojnosti jako prvek, který by měl být součástí procesů vládnutí a práva. Všichni mají nezadatelné právo na výměnu svých vlád mírovými prostředky a mají také nárok na základní svobody, jako je svoboda slova, shromažďování, sdružování, pohybu a náboženského vyznání bez diskriminace na základě rasy, náboženství, národnostního původu nebo pohlaví. Právo na vstup do svobodných odborových svazů je nezbytnou podmínkou svobodné společnosti a ekonomiky. Proto také zprávy vyhodnocují hlavní, mezinárodně uznávaná pracovní práva, včetně práva na sdružování, práva na organizování se a na kolektivní vyjednávání, zákaz nucené nebo povinné práce, situaci v oblasti dětské práce, minimální věk pro zaměstnávání dětí a dodržování přijatelných pracovních podmínek.

Redakční rada v Úřadu pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti je tvořena: šéfredaktor– Stephen Eisenbraun; vedoucí kanceláře – Bruce Connuck, Victoria Middleton, a Francisco Palmieri; hlavní editoři –Jonathan Bemis, Frank B. Crump, Daniel Dolan, Stephen Eisenbraun, Cheryl Harris, Jerome L. Hoganson, Sandra Murphy,

a Julie Turner; editoři – Naim Ahmed, Joseph S. Barghout, Kate Berglund, Lisa Bonifer, Serban Brebenel, Sarah M. Buckley, Laura Carey, Elise Carlson-Rainer, Ryan J. Casteel, Sharon C. Cooke, Susan Corke, Stuart Crampton, Tamara L. Crouse, Mollie Davis, Douglas B. Dearborn, Cortney Dell, Joanne Faulkner, Joan Garner, Saba Ghorri, Karen Gilbride, Michelle Greco, Matthew Hickey, Patrick Harvey, Lisa Heller, Victor Huser, Stan Ifshin, Simone Joseph, Moizza Khan, Jane S. Kim, Kim Klarman, Anne Knight, Lawrence Lesser, Jessica Lieberman, Kathryn Lurie, John McKane, Gregory Maggio, Gaither Martin, Mari Masuko, Stacy May, David Mikosz, Jennie Munoz, Daniel L. Nadel, Catherine Newling, Eugene Oleynikov, Karen Paikin, Peter Sawchyn, Amy Schmisser, Patricia Meeks Schnell, Wendy Silverman, Rachel Spring, James Todd, Rachel Waldstein, Emily Weaver, a Nicole Wilett; příspěvky – Lynne Davidson, Alfred Anzaldúa, Tu Dang, Caitlin Helfrich, Mancharee Junk, Mark Mittelhauser, Richard Patard, Gregg Rickman, Gabriella Rigg; asistenti redakce – Adrienne Bory, Karen Chen, Carol Finerty, Donna G. Ifill, Jamie Petersen, Lynda Walker-Johnson; technická úprava – Kimberley Jorgensen.

Úvod

Zpráva o dodržování lidských práv ve světě - 2007

Vydal Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti

11. března 2008

Úcta k lidským právům a základním svobodám, zakotveným ve Všeobecné deklaraci lidských práv, je, jak řekl prezident Bush, „základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě.“ Na všech kontinentech usilují dnes lidé navzdory velkému riziku o své základní právo žít důstojně, svobodně vyznávat a beze strachu vyjadřovat své názory, volit své vůdce a požadovat od nich odpovědné vládnutí, jakož i se domáhat spravedlnosti.

Demokracie je považována za takovou formu vlády, jež dokáže tato základní práva a svobody zajistit a ochránit. Žádná vláda však není bezchybná. Demokracie je systém vlády lidu a pro lid, vycházející ze zásady, že lidé mají právo vytvářet svou vlastní budoucnost, avšak protože se dopouštějí chyb, je třeba vytvořit systém se zabudovanými korektivy. Naši občané jsou pyšní na svou minulost, ve které po generace usilovali o sepětí demokratických zkušeností s našimi respektovanými zásadami, přičemž museli čelit stále novým nespravedlnostem a výzvám.

Ministerstvo zahraničí USA si při zveřejnění této Zprávy o stavu lidských práv ve světě uvědomuje mezinárodní i domácí kritiku v souvislosti s dodržováním lidských práv samotnými Spojenými státy americkými. Vláda USA bude i nadále naslouchat a reagovat na výtky k našim vlastním krokům včetně těch, které jsme podnikli k obraně naší země před globálním terorizmem. Naše zákony, politika i postupy byly v posledních letech výrazně propracovány a my nadále usilujeme o ochranu nevinných civilistů před útoky, přičemž dbáme na svůj stálý závazek ctít lidská práva a základní svobody. V souladu s tím předkládají Spojené státy mezinárodním organizacím zprávy v souladu se svými závazky vyplývajícími z různých úmluv o lidských právech, kterých jsou signatáři.

Ochranu lidských práv bereme nadmíru vážně a v dobré víře a ceníme si významné úlohy, kterou v tomto kontextu hraje občanská společnost a nezávislá média. Názory mezinárodního společenství na naše počínání nepovažujeme za vměšování do vnitřních záležitostí a ani ostatní státy by tak neměly činit, jedná-li se o názory o jejich činnosti. Ve smyslu Všeobecné deklarace lidských práv je právem i povinností „každého jednotlivce a každé složky společnosti podporovat úctu k těmto právům a svobodám a zajistit postupnými opatřeními vnitrostátními i mezinárodními jejich všeobecné a účinné uznávání a zachovávání.“

Tyto zprávy o jednotlivých zemích vypracované z pověření Kongresu popisují, jak si v roce 2007 vedly jednotlivé země při plnění svých mezinárodních závazků v oblasti lidských práv.. Zprávy jsou informací pro americkou vládu při jejím strategickém rozhodování a mohou sloužit i jako doporučení ostatním vládám, mezivládním institucím a nevládním organizacím, jednotlivcům a médiím. Každá ze zpráv hovoří sama za sebe, avšak z jejich celku je možno dojít k některým obecným závěrům o stavu lidských práv a demokratických zásad ve světě. Následující příklady jsou pouze ilustrativní a nejsou vyčerpávající..

V roce 2007 se média zaměřila na ty země, ve kterých došlo k zásadnímu negativnímu zvratu v oblasti lidských práv a demokracie. Jiné země, navzdory přetrvávajícím problémům, dosáhly význačného pokroku, ale většina zemí se nachází někde mezi drobnými krůčky kupředu a výraznými kroky zpět. Pro ilustraci uvádíme následující příklady:

V Mauretánii byl v dubnu uveden do funkce nově zvolený prezident (volby byly mezinárodním společenstvím označeny za svobodné a rovné), čímž byl završen úspěšný přechod této země k demokracii během 50 let nezávislosti. Prezidentské volby, spolu s parlamentními volbami v listopadu 2006, daly vzniknout tolerantnímu prostředí, které umožnilo širokou a zvyšující se účast občanů na politickém životě. Nově vzniklá vláda se s větší razancí zaměřuje na problematiku lidských práv zejména s ohledem na pozůstatky otroctví, nerovné politické a sociální postavení Maurů a Mauretánců černé pleti a repatriaci mauretánských uprchlíků žijících v Senegal.

V březnu 2007 oslavila Ghana 50. výročí své nezávislosti. Za posledních 15 let proběhly v Ghaně opakovaně svobodné a rovné demokratické volby, rozvinula se živá občanská společnost a byla nastolena snaha provést udržitelné reformy vhodným úsilím všech složek státní správy. Pod vedením prezidenta Kufuora, jehož úřad je ústavou omezen na dvě funkční období a který donedávna sloužil ve funkci předsedy Afrického svazu, se Ghana aktivně podílela na podpoře demokracie a stability v jiných afrických zemích.

Záříjové parlamentní volby v Maroku, které proběhly jako součást širšího reformního procesu, byly transparentní i díky vlivu Poradního výboru pro lidská práva. Třebaže pozorovatelé zmiňovali problémy během předvolební kampaně a objevily se zprávy o nákupu hlasů a jiných manipulacích, zveřejnila vláda statistické údaje o účasti ve volbách a výsledcích hlasování podle jednotlivých okresů do 48 hodin a všechny politické strany přijaly konečné výsledky jako správné. Všeobecný trend posilování a rozvoje lidských

práv je doprovázen reformou vězeňství, jejíž součástí je i zajištění přístupu nevládních organizací. Lidskoprávní problémy však v jiných oblastech přetrvávají, jde například o omezení svobody slova a o potlačování lidských práv v západní Sahaře, která je pod marockou správou.

V roce 2006 se na Haiti konala tři kola demokratických voleb včetně volby nového prezidenta a parlamentu. V roce 2007 se však nepodařilo realizovat připravované senátní volby.

Poté, co byly v listopadu 2006 ukončeny desetiletí trvající nepokoje podepsáním mírové smlouvy, odložila prozatímní vláda v Nepálu dvakrát konání voleb do ústavního shromáždění. Výrazně narostl počet případů zneužívání moci ze strany bezpečnostních sil a také členové maoistických skupin a Ligy mladých komunistů, jakož i dalších menších často etnicky profilovaných ozbrojených skupin, pokračovali v páchání závažných činů proti lidským právům a v útocích na civilisty, představitele státní správy, příslušníky některých etnik a sebe navzájem. Bez příslušné politické podpory se za těchto okolností policie často obávala zakročit zejména proti maoistům. Pozitivním krokem bylo zářijové jmenování komisařů do Státní komise pro lidská práva, které však nevedlo k uvolnění informací o sedmi stovkách zmizelých osob, které byly Státní komisí pro lidská práva a OSN identifikovány v roce 2006. Závažným problémem je i nadále beztrestnost za porušování lidských práv, vyhrožování médiím, svévolná zatčení a dlouhé trvání vazby.

V Gruzii byl pokrok v oblasti lidských práv a demokracie nevyrovnaný. Během roku došlo k zlepšení vnímání gruzínské vlády v oblasti dodržování lidských práv. Vláda otevřela justiční školu pro vzdělávání soudců a parlament přijal právní úpravu, která zapovídá komunikaci mezi soudcem a stranami mimo soudní síň. Byl také zpracován etický kodex pro soudce. Na druhé straně svoboda slova, tisku a shromažďování utrpěly během podzimní politické krize, kdy došlo ke střetům mezi policií a demonstranty a vláda nasadila nepřiměřené silové prostředky k potlačení demonstrací, dočasně pozastavila vysílání největší televizní stanice, plus dvou dalších, a na omezenou dobu vyhlásila výjimečný stav. V průběhu nastalé krize odstoupil prezident Sakašvili a byly vyhlášeny předčasné prezidentské volby.

Třebaže se po prezidentských volbách v roce 2005 zlepšil v Kyrgyzstánu přístup k demokracii a lidským právům, v roce 2007 přetrvávala situace z roku 2006, pro kterou bylo charakteristické omezování pokojných shromáždění, zadržování organizátorů a spěšné a účelové změny ústavy, volebního zákona a státní správy. Třebaže obecně byla svoboda slova dodržována, vzrostl nepřímý tlak na nezávislá média. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a další západní pozorovatelé, jakož i nezávislí místní pozorovatelé, uvádějí závažné a dalekosáhlé porušování během říjnového ústavního referenda. Celostátní parlamentní volby v prosinci pak vůbec nesplnily mezinárodní standardy.

Centralizace moci v rukách výkonné složky vlády v Rusku, podřízenost Státní dumy, korupce a selektivnost při vymáhání práva, nadměrné požadavky na registraci nevládních organizací, zastrasování některých z nich a omezování médií nadále narušují a snižují

odpovědnost vlády vůči občanům. Vláda směřuje k oslabení svobody tisku v Rusku tím, že přímo vlastní některá média, ovlivňuje vlastníky jiných velkých médií, zastrašuje novináře a nutí je k autocenzuře. Vraždy novinářů zůstaly nevysvětleny. Zákon proti extremismu byl zneužit k omezení svobody slova a sdružování. Vláda podstatným způsobem narušila schopnost opozičních politických stran a jednotlivých kandidátů účastnit se politického procesu. Prosincové volby do Státní dumy byly provázeny problémy během předvolební kampaně i v den voleb. Mezi tyto problémy patřilo zneužití administrativních zdrojů, zkreslování skutečností v médiích ve prospěch strany Jednotné Rusko, za kterou stojí prezident Putin, zastrašování opozičních stran, omezení možnosti opozice registrovat se a vést kampaň a podvody s hlasovacími lístky. Mezinárodní pozorovatelé dospěli k závěru, že volby nebyly rovné a nenaplnily standardy pro demokratické volby. Problémy v oblasti lidských práv přetrvávají zejména v Čečensku a výrazně se zhoršily také v Ingušsku, kde vzrostlo násilí ze strany bezpečnostních složek.

Navzdory deklarovanému zájmu o demokratické reformy ze strany prezidenta Mušarafa se situace v oblasti lidských práv v Pákistánu v roce 2007 zhoršila. Poté, co prezident Mušaraf odvolal v březnu předsedu Nejvyššího soudu, reagovala právní komunita a občanská společnost rozsáhlými protesty na podporu nezávislého soudnictví. Tyto protesty vyústily v hromadné zatýkání, což vedlo k dlouhotrvající stávce právníků. V listopadu před očekávaným rozhodnutím Nejvyššího soudu o tom, zda se může prezident Mušaraf znovu ucházet o prezidentský úřad, vyhlásil prezident výjimečný stav. Během výjimečného stavu pak prezident pozastavil platnost ústavy, odvolal a nechal zatknout 8 soudců Nejvyššího soudu včetně jeho předsedy a 40 soudců krajských vrchních soudů. V rámci výjimečného stavu pak pákistánské úřady zatklly přibližně 6 tisíc členů opozičních politických stran, obhájců lidských práv, právníků a soudců. Ke konci roku bylo ještě 11 soudců mimo výkon funkce, 3 právníci byli v domácím vězení a média byla přinucena k podepsání Etického kodexu, který zakazuje kritiku vlády. Na druhé straně, a to je pozitivní, odstoupil koncem listopadu prezident Mušaraf z funkce nejvyššího velitele armády, prezidentský slib složil jako civilista a v prosinci zrušil výjimečný stav. Představitelé dvou hlavních opozičních stran se mohli navrátit z ciziny a bylo stanoveno datum parlamentních voleb. Ty byly však následně odloženy po atentátu na Benazir Bhuttovou.

Dodržování lidských práv se zhoršilo také v Bangladéši, částečně kvůli výjimečnému stavu a odkladu voleb. V lednu vyhlásila vláda pravidla pro výjimečný stav, platná po celý rok 2007, kterými byla popřena mnohá práva a základní svobody včetně svobody tisku, sdružování a práva propuštění na kauci. Boj proti korupci iniciovaný vládou, třebaže byl všeobecně přivítán, dal však vzniknout pochybám o dodržování řádného procesu. Po většinu roku zůstaly politické aktivity zakázány, třebaže tento zákaz byl ne vždy vynucován. Na jedné straně výrazně poklesl počet mimosoudních zabití bezpečnostními silami, na straně druhé byly však tyto síly obviněny ze závažného zneužívání moci včetně případů vazebních úmrtí, svévolných zatčení a zadržování a zastrašování novinářů.

Také na Srí Lance se snižuje ohled na lidská práva ze strany státu tak, jak vzrůstá násilí ozbrojeného konfliktu na obou stranách. Důvěryhodné zprávy uvádějí protiprávní zabití

státní mocí, atentáty prováděné neznámými útočníky, politicky motivované vraždy a najímání dětských vojáků polovojenskými složkami sloužícími vládě, zmizení nežádoucích osob, svévolná zatčení a zadržování a další závažná porušování lidských práv. Počet mimosoudních poprav vzrostl zejména na poloostrově Jaffna, který je pod kontrolou vlády. Četné zprávy potvrzují, že se armáda, policie a provládní polovojenské skupiny beztrestně dopouštějí ozbrojených útoků na civilisty, mučení, únosů, braní rukojmích a vydírání. Tygři osvobození tamilského ilámu, známá teroristická organizace, která má pod kontrolou velké oblasti na severu země, pokračuje v útocích na civilisty, v mučení, nezákonném zatýkání a zadržování a dalších praktikách proti lidským právům.

Nejistota plynoucí z interních, jakož i přeshraničních konfliktů, i v roce 2007 ohrožuje lidská práva a demokracii. Přesto však mohou mírná zlepšení bezpečnostní situace vést ke vzniku podmínek pro dosažení pokroku v této oblasti.

Úsilí kolumbijské vlády zlepšit situaci v oblasti lidských práv a bezpečnostní situaci přineslo prokazatelné výsledky. Zákon o spravedlnosti a míru pomohl objasnit více než 3000 trestných činů, umožnil exhumaci masových hrobů a identifikaci více než tisíce ostatků. Vyšetřování Nejvyššího soudu a nejvyššího státního zástupitelství vazeb mezi politiky a polovojenskými skupinami vedlo k označení celé řady volených představitelů. Několik z nich skončilo koncem roku ve vězení. Směrnice ministerstva obrany vedla k převedení asi 600 případů porušování lidských práv z oblasti vojenské justice do justice civilní.

Írácká ústava a zákony vytvořily rámec pro dodržování lidských práv a sami občané přispívají svým úsilím k budování institucí, civilních i bezpečnostních, k ochraně těchto práv. Nicméně sektářské, etnické a extremistické násilí spolu se slabou schopností státu prosazovat vládu práva, vedlo k širokému a závažnému porušování lidských práv a zvýšilo počet uprchlíků a osob bez domova, tzv. IDP (internally displaced persons). První polovina roku byla obdobím s největším počtem násilí a úmrtí od začátku války, avšak v druhé polovině roku se podařilo výrazně snížit počet zabití civilistů tím, jak zapracovala nová strategie. Vojenské úsilí napomohlo snížit násilnosti, některé šíitské polovojenské skupiny složily zbraně a občanské skupiny napomohly boji s extrémisty. Během celého roku byly vládní úřady vystaveny značnému stresu a obtížím v souvislosti s porušováním lidských práv a útoky ze strany Al-Kajdy a iráckých teroristických a extremistických skupin. Ty pokračovaly v útocích na civilisty a bezpečnostní složky.

Od pádu Talibanu v roce 2001 dosáhl Afghánistán význačného pokroku. V oblasti lidských práv se však situace nijak nelepší vzhledem k násilným nepokojům, slabým vládním i tradičním institucím, korupci a obchodu s drogami a 2,5 desetiletí přetrvávajícímu konfliktu. Na jedné straně prohloubila vláda svoji kontrolu v krajských centrech, na druhé straně má však Taliban nebo jeho frakce pod kontrolou jiné oblasti. V důsledku ozbrojených konfliktů včetně sebevražedných útoků, nášlapných min a násilí v boji zemřelo během roku 6,5 tisíce osob, což představuje proti loňsku dramatický nárůst. Přetrvávají případy porušování lidských práv, včetně mimosoudních poprav, nezákonného zatýkání a zadržování, beztrestnosti a mučení bezpečnostními silami. Na druhé straně však vláda usiluje o profesionalizaci armády a policejních sil. Zvýšený

dohled interních i externích pozorovatelů na policii zabránil porušování lidských práv a vzdělávání v oblasti lidských práv se stalo součástí profesní přípravy policie a armády.

Demokracie a lidská práva v Libanonu byla i v tomto roce vystavena útokům ve formě násilí a atentátů. Ze zahraničí je podporováno úsilí zabránit vládě v řádném fungování. Militantní skupiny pokračují v terorizování veřejnosti i politických představitelů pumovými útoky v zaparkovaných autech a úkladnými atentáty. Konflikt mezi libanonskými ozbrojenými silami a teroristickou skupinou Fatáh-al-Islam, který probíhal v Nahr al-Barih od května do září, vyústil v zabití 168 vojáků armády a 42 civilistů a ke vzniku 30 tisíc palestinských uprchlíků. Libanonská opozice podporovaná zahraničními silami opět blokovala volbu prezidenta tím, že neumožnila svolat parlament. Libanonská vláda v čele s premiérem Fouadem Siniorou přesto usilovně pracovala na budování funkční správy.

V demokratické republice Kongo proběhly v roce 2006 historicky první demokratické prezidentské a parlamentní volby, kterými byl završen proces transformace, zahájený v roce 2002, kdy skončila destruktivní občanská válka. Navzdory této klíčové události přetrvávají problémy v oblasti lidských práv. V roce 2007 pokračovalo potlačování svobody tisku, rozrostla se korupce a pokračoval vnitřní ozbrojený konflikt v některých oblastech na východě země, které jsou bohaté na přírodní zdroje a kde působí bezpečnostní složky a ozbrojené síly téměř beztrestně, přestože se dopouštějí vážných porušení lidských práv včetně nezákonných poprav civilistů, extrémního násilí se sexuálním podtextem, náboru a používání dětských vojáků a zastrašování pozorovatelů OSN. V listopadu dosáhla vláda Konga dohody s rwandskou vládou při řešení situace zbývajících ozbrojených skupin ve východním Kongu, mezi které patří i Síly za demokratické osvobození Rwandy.

Po násilí v roce 2006 byl s pomocí OSN a mezinárodního společenství znovu nastolen pořádek v Timoru-Leste a v zemi úspěšně proběhla dvě kola demokratických voleb: volba prezidenta v dubnu a v květnu a parlamentní volby v červnu. Vláda nastolila cestu reforem, mezi které se řadí reforma státní policie, ale nadále se spoléhá na vnější bezpečnostní síly, které nemá přímo pod svým řízením. Třebaže bylo dosaženo reformního pokroku i v oblasti soudnictví, zůstává justice silně závislá na mezinárodní pomoci i expertech. Přes snahu řešit regionální, osobní a politické spory, které byly kořenem nepokojů v zemi, zůstává i ke konci roku trvalá přítomnost ozbrojených renegátů význačnou hrozbou pro demokratický vývoj v Timoru-Leste.

Podepsání politické dohody v Ouagadougou o Pobřeží Slonoviny zprostředkované prezidentem Burkiny Faso Compaorem bylo spojováno s velkými nadějemi. Prezident Pobřeží Slonoviny Gbagbo a bývalý povstalec – vůdce Nových sil - Guillaume Soro rychle přistoupili k vytvoření přechodné vlády, avšak klíčové prvky mírového procesu – odzbrojení, znovusjednocení země, určení občanství u osob bez dokumentace a příprava prezidentských voleb – jsou řešeny jen pomalu a útržkovitě při slabé politické vůli.

V Ugandě se bezpečnostní a lidskoprávní situace význačně zlepšila poté, co vojenská složky v roce 2005 vytlačily povstaleckou armádu (Lord's Resistance Army) do

severních částí země a o rok později zahájily mírové rozhovory zprostředkované vládou jižního Súdánu. Za rok 2007 nebyly zaznamenány žádné případy útoků povstalecké armády. Přibližně 400 tisíc ugandských uprchlíků se v letech 2006 – 2007 mohlo vrátit do svých domovů nebo do jejich blízkosti a další se k návratu chystají, pokud vydrží klid zbraní. Zlepšená bezpečnostní situace na severu téměř vymýtila praktiku zvanou „noční dojíždění“, během které děti každou noc cestovaly z oblastí konfliktů nebo z utečeneckých táborů do měst, aby unikly únosům prováděným povstaleckou armádou.

Země s koncentrací moci v rukou neomezených vládců se dopouští nejsystematičtějšího porušování lidských práv.

Represivní severokorejský režim nadále uplatňuje tuhou kontrolu nad všemi aspekty života občanů, upírá svobodu slova, tisku, shromažďování a sdružování a omezuje svobodu pohybu, jakož i práva pracujících. Zprávy o mimosoudních popravách, zmizeních a nezákonných zadrženích politických vězňů občas pronikají z této velice izolované země. Uvádí se, že nuceně repatriovaní uprchlíci byli tvrdě trestáni a pravděpodobně mučeni. Objevují se opakovaně i zprávy o veřejných popravách.

Špatná lidskoprávní situace se zhoršuje nadále i v Barmě. Během roku se režim dopustil mimosoudního zabíjení a nese odpovědnost za zmizení osob, nezákonné a neomezené zadržování, znásilnění a mučení. V září zabily bezpečnostní složky nejméně 30 demonstrantů a zadržely více než 3 tisíce protestujících během brutálního zásahu proti mírovým protestům. Mezi protestujícími byli mniši a zástupci prodemokratických sil. Navzdory slibům o zahájení dialogu nedodržel režim svůj závazek vstoupit do skutečné diskuse s demokratickou opozicí a etnickými menšinami. Přes výzvy Rady bezpečnosti OSN a Asociace národů jihovýchodní Asie k propuštění politických vězňů jsou představitelé opozice nadále vězněni včetně nositelky Nobelovy ceny míru Aung San Suu Kyi, která zůstává v domácím vězení.

Íránský režim porušuje svobodu slova a shromažďování a zesílil perzekuci disidentů, novinářů, aktivistů za ženská práva, aktivistů za práva pracujících a všech těch, kteří s ním nesouhlasí. Svévolná zatčení a zadržování, mučení, únosy, nepřiměřené použití síly a všeobecná nepřítomnost spravedlivého procesu jsou některé z prostředků, které režim používá proti náboženským a etnickým menšinám. Popravy se provádějí ukamenováním, jde-li o trest za údajnou nevěru, třebaže vláda tento způsob popravy v roce 2002 zakázala. Íránský režim podporuje teroristická hnutí a násilný extremismus v Sýrii, Iráku a Libanonu a vyzývá k zničení státu, který je členem OSN.

Situace v oblasti lidských práv se zhoršila i v Sýrii a režim se nadále dopouští závažných porušení lidských práv. Narůstá počet zatčení aktivistů, organizátorů občanské společnosti a dalších kritiků režimu. Do vězení bylo v prosinci odsouzeno několik známých členů hnutí na obranu lidských práv včetně představitelů Národní rady za Damašskou deklaraci. Političtí vězni jsou souzeni u trestních soudů. Například v dubnu a v květnu odsoudily úřady lidskoprávní aktivisty Anwara al-Bunni a Michela Kilo v trestním řízení za trestný čin „oslabování vlasteneckého citění během války“. Také syrský režim podporuje mezinárodní teroristické skupiny a násilné extremisty a

napomáhá jejich destabilizujícím aktivitám a zneužívání lidských práv v Libanonu, na palestinských územích a jinde.

Rok 2007 byl dosud nejhorším rokem pro obhájce lidských práv v Zimbabwe. Navzdory úsilí vysokých představitelů regionu vyřešit přetrvávající krizi se zvýšil počet útoků na lidská práva a demokracii. Mugabeho režim zesílil svou snahu o omezení politické opozice. Korupce a beztrestnost zůstávají všudypřítomné. Bezpečnostní síly zastrašují, bijí a nezákonně zatýkají představitele opozice a kritiky, působící v nevládních organizacích, v médiích a odborech, jakož i obyčejné občany. Nedávné zprávy nezávislých organizací působících v Zimbabwe uvádějí 8 tisíc případů porušování lidských práv v roce 2007, z toho 1400 útoků na studenty a 1600 případů nezákonného zatčení a zadržování. Skupiny na ochranu lidských práv zmiňují nárůst fyzického a psychického mučení ze strany agentů bezpečnostních složek a státu. Oběti uvádějí bití bičí a kabely, zavěšování a elektrické šoky.

I Kuba zůstává totalitním režimem za vlády úřadujícího prezidenta Raúla Castra a prvního tajemníka komunistické strany Fidela Castra. Režim odpírá svým občanům základní práva a demokratické svobody včetně práva na změnu vlády, práva na spravedlivý proces, svobodu projevu, svobodu tisku, svobodu shromažďování, svobodu pohybu a práva sdružování. Třebaže odhadovaný počet politických vězňů poklesl z 283 v předchozím roce na 240 v letošním roce, zůstávají podmínky ve vězeních tvrdé a životu nebezpečné a úřady používají bití, zastrašování a výhrůžky smrti jako prostředek proti disidentům, kteří jsou ve vězeních i na svobodě. Z 75 pokojných aktivistů, novinářů, odborářů a představitelů opozice, kteří byli zatčeni a odsouzeni v roce 2003, jich zůstává ve vězení 59. Vládou organizované davové útoky na známé disidenty poklesly v počtu i intenzitě ve srovnání s minulými lety, ale počet krátkodobých zatčení a zadržení obyčejných občanů, kteří vyjadřují svůj nesouhlas s režimem, se zdá být na vzestupu.

Běloruská autoritářská vláda prezidenta Lukašenka omezila svobodu tisku, slova, shromažďování, sdružování a náboženského vyznání. Za politické trestné činy byly zatčeny a odsouzeny desítky aktivistů a prodemokratických bojovníků. Jeden z Lukašenkových oponentů v prezidentských volbách v roce 2006, Alexander Kozulin, zůstává politickým vězněm. V lednu Lukašenko dále posílil svou vládu v místních volbách, které však nenaplnily mezinárodní normy. Valné shromáždění OSN již podruhé přijalo rezoluci odsuzující lidskoprávní situaci v Bělorusku a vyzývající k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech politických vězňů a dalších osob zadržených za výkon a propagaci lidských práv.

Autoritářsky vládnoucí prezident Karimov a exekutivní složka moci kontrolují politický život v Uzbekistánu a mají téměř úplnou kontrolu nad ostatními složkami ve státě. Bezpečnostní síly běžně mučí a bijí zadržené osoby při výsleších, aby získaly přiznání či inkriminující informace. Došlo k úmrtí několika zadržených ve vazbě, kteří byli členy organizací považovaných režimem za nepřátelské. V listopadu zjistil Výbor proti mučení OSN, že mučení a různé formy zneužívání se během vyšetřovacího procesu vyskytují opakovaně. Vláda usiluje o úplnou kontrolu nad nevládními organizacemi a náboženskou aktivitou.

Vláda Eritrie si v oblasti lidských práv vedla špatně. Na svobodu projevu, tisku, shromažďování, sdružování a náboženství byla uvalena tvrdá omezení, zejména pak na náboženské skupiny, které nejsou úředně schválené. Úřady se nadále dopouštějí závažných porušení lidských práv včetně krácení práva občanů na změnu vlády demokratickou cestou, nezákonných zabití bezpečnostními složkami, bití a mučení vězňů s následkem smrti, zatýkání a mučení odpíračů vojenské služby, z nichž někteří zemřeli během zadržení z neznámých příčin, tvrdých a životu nebezpečných podmínek ve věznicích, nezákonného zatýkání a zadržování, zatýkání rodinných příslušníků odpíračů vojenské služby, exekutivních zásahů do výkonu spravedlnosti a užití zvláštního soudního systému, kterým je krácen řádný proces.

Situace v oblasti lidských práv v Súdánu je i tento rok odstrašující, pokračují zprávy o mimosoudních popravách, o mučení, bití a znásilňování příslušníky vládních bezpečnostních složek a samozvaných milic v Dárfúru. Třebaže byla v roce 2006 podepsána v Dárfúru mírová dohoda, násilí v roce 2007 vzrostlo a v oblasti se prohloubil chaos za pokračujícího vzdušného bombardování vesnic, štěpení povstaleckých skupin a zesilování útoků a kmenových válek. Od roku 2003 zemřelo nejméně 200 tisíc osob v důsledku násilí, hladu nebo nemocí. Vláda USA označila tento konflikt za genocidu a nevinní civilisté trpí důsledky této války. Ke konci roku vedl trvalý konflikt k tomu, že více než 2 mil. osob zůstaly bez domova a dalších 231 tisíc za hranicemi v Čadu, kam uprchly. Vláda úspěšně zabránila mezinárodnímu úsilí rozmístit v regionu kombinované mírové síly AU-OSN a vládní bezpečnostní složky bránily i humanitární pomoci na záchranu životů. Pracovníci humanitárních organizací se stali často oběťmi násilí. Podle údajů OSN bylo 13 pracovníků na ochranu lidských práv zavražděno, na 59 z nich byl podniknut útok, 61 jich bylo zatčeno nebo zadrženo a 147 během roku uneseno.

Některé autoritářské režimy, které v důsledku probíhajících ekonomických reforem zaznamenávají prudké sociální změny, ale nepřijaly cestu demokratických politických reforem a nadále upírají svým občanům základní lidská práva a svobody.

Kupříkladu situace v Číně v oblasti lidských práv je nadále nepříznivá. Byl zesílen dohled nad náboženským vyznáním v tibetských částech země a v autonomní oblasti Xinjiang Uighur. Zhoršilo se i nakládání s odpůrci režimu v Pekingu. Stát nepřestal monitorovat, zavražďovat, zadržovat, zatýkat a vězňit aktivisty, spisovatele, novináře, obhájce a jejich rodiny pouze za to, že usilují o ochranu svých zákonných práv. Třebaže vláda přijala některé důležité reformy, například přezkum vynesených rozsudků smrti k okamžitému výkonu Nejvyšším soudem, úsilí reformovat nebo zrušit nápravný systém cestou nucených prací, nepřineslo výsledky. Nově nastavené dočasné podmínky zlepšily celkovou situaci pro práci zahraničních novinářů, ale jejich naplňování není consistentní, což ztěžuje jejich práci. V roce 2007 byly posíleny snahy kontrolovat a cenzurovat internet a také svoboda slova v domácím tisku byla omezena. I nadále pokračuje dohled zavražďování i zatýkání novinářů, uživatelů internetu a autorů blogů. Nestátní organizace uvádějí, že ve vězeních bylo ke konci roku 29 novinářů a 51 internetových disidentů. Ve srovnání s rokem 2006 narostl o 20 % počet odsouzení občanů na základě velmi širokého zákona o státní bezpečnosti, který bývá často zneužíván k umlčení kritiků vlády.

V prosinci byl ve svém domě zatčen známý lidskoprávní aktivista Hu Jia, který je nyní ve vazbě pro podezření z „podněcování odporu vůči státní moci“. Jeho žena a dcera jsou v domácím vězení. Nevládní organizace, jak místní tak mezinárodní, jsou vystaveny přísnému dohledu a omezením.

K dosažení a udržení pokroku v každém demokratickém uspořádání je třeba zajistit fungování tří klíčových a vzájemně se doplňujících prvků:

Za prvé: Svobodné a rovné volby. Demokratické volby jsou základním milníkem cesty k demokracii. Napomáhají nastoupit cestu reforem, pokládají základ pro institucionalizaci ochrany lidských práv a řádnou vládu a otevírají politický prostor pro občanskou společnost. Rovné a svobodné volby neznamenají však pouze možnost odevzdat hlas a správné přepočítání hlasů v den voleb. Předvolební proces musí umožnit skutečnou soutěž i opozičním silám a musí probíhat za plného ohledu k základním svobodám vyjadřování, pokojného shromažďování a sdružování. To znamená, že politickým stranám musí být umožněno se organizovat a cestou svobodných médií, shromáždění a projevů nabízet své vize.

Za druhé: Odpovědné a reprezentativní instituce vlády působící v právním státě. Vedle svobodných a rovných voleb musí mít demokracie také reprezentativní, odpovědné a transparentní státní instituce včetně politických stran, založených na idejích, nikoliv osobnostech či kmenových či etnických příslušnostech, nezávislou moc zákonodárnou a soudní, které zajistí, aby političtí představitelé, kteří vyhrájí volby v demokratické soutěži, také demokraticky vládli. Vláda práva, kterou vytvářejí demokraticky zvolení zástupci, musí nahradit kulturu korupce. Demokracie se ukazuje slabou v zemích, kde jsou vládní instituce slabé nebo nekontrolované, kde převládá korupce a kde nedošlo k usmíření mezi etnickými nebo kmenovými skupinami a nebo mezi dlouhodobě rozvaděnými elitami. Chudé země, které přijímají politiku řádného vládnutí vedoucího k růstu a které investují do lidského potenciálu, patří k těm zemím, které jsou schopny užít rozvojovou pomoc moudře a dosáhnout svých cílů a tím si získat i důvěru a podporu svých občanů. Země s odpovědnou a reprezentativně zvolenou vládou, která zajišťuje rovnou ochranu v rámci zákona, je zemí, ve které se nedaří násilným extremistům.

Za třetí: Živá a nezávislá občanská společnost, jejíž součástí jsou politické strany, nevládní organizace a svobodná média. Otevřená a fungující občanská společnost napomáhá otevřenosti a spravedlnosti volebního procesu a zvolených představitelů, posiluje budování demokracie a umožňuje občanům přispívat k úspěchům své země.

Ve Venezuele se setkala snaha demokraticky zvoleného vůdce podrýt demokratické instituce a zastrašit občanskou společnost s velkým odporem. V roce 2007 se prezident Chavez pokusil konsolidovat moc v exekutivní složce státu a oslabit demokratické instituce, nezávislá média a občanskou společnost. Uplatnil zákon, který umožňuje pozastavit rozhlasové nebo televizní vysílání a na základě tohoto zákona odmítla vláda v květnu obnovit vysílací licenci pro rozhlas a televizi Caracas, čímž vytlačila z vysílání jednu z mála zbývajících nezávislých celostátních vysílacích sítí. Prezident Chavez také navrhl změnu ústavy, která by prodloužila délku prezidentského mandátu a zrušila

omezení počtu možných funkčních období prezidenta, zmenšila pravomoci dalších volených představitelů, dala prezidentovi větší kontrolu nad hospodářstvím a omezila zahraniční financování domácích nevládních organizací. Desítky tisíc občanů protestovaly na někdy i násilných demonstracích jak pro, tak proti navrhovaným změnám ústavy. Provládní aktivisté zastrašovali opozici, zejména studenty, stříleli do skupinek občanů na demonstracích a poranili neznámý počet osob. Nakonec byly navrhované změny v prosincovém referendu pouze malým rozdílem hlasů zamítnuty. Tento výsledek byl prezidentem Chavesem přijat.

Po nezdařených dubnových volbách v Nigérii se objevily pozitivní známky toho, že křehká demokracie nebyla zcela pošlapána častými podvody a násilnými incidenty, které dubnové prezidentské parlamentní a další volby provázely. Soudní senáty, které vznikly, aby řešily více než 1200 podání, kterými byly volební výsledky napadeny na různých úrovních, prokázaly nezávislé fungování soudnictví a vedly ke zrušení celé řady výsledků senátních a krajských voleb. V reakci na silné tlaky vytvořila vláda výbor, který měl za úkol doporučit reformu nezávislé národní volební komise, neboť její dosud nezdařené působení význačně narušilo důvěryhodnost voleb. Komise pro hospodářské a finanční trestné činy nadále pokračuje ve své práci, vyšetřování korupce na různých úrovních vlády, ale znovujmenování stejného předsedy této komise koncem roku je většinou vnímáno jako úder protikorupčním snahám.

V srpnu zorganizovala dočasná thajská vláda referendum k nové ústavě, což je považováno za důležitý zlom na cestě Thajska k znovunastolení demokracie po puči v roce 2006. Parlamentní volby se konaly v prosinci a byly všeobecně považovány za svobodné a rovné navzdory obviněním o údajném nákupu hlasů, zastrašování a menších nesrovnalostech. Neoficiální volební výsledky naznačily, že People's Power Party získala většinu křesel. Vedení strany je úzce spojeno s bývalým ministerským předsedou Thaksinem Shinawatrou. Ke konci roku zůstávalo největším úkolem země konsolidovat návrat k systému volené vlády a vyřešit prvotní příčiny puče posílením civilního dohledu nad vojenskými složkami, zesílením demokratických institucí a dodržováním svobody slova a tisku, vyšetřením případů porušování lidských práv, mezi které patřily mimosoudní popravy a nevysvětlená zmizení během protipovstaleckých a protidrogových zásahů, a bojem s korupcí na úředních místech.

Násilné projevy, ke kterým došlo po prezidentských parlamentních a místních volbách v Keni v prosinci, jsou důkazem velké slabosti demokratických institucí v Keni, která plyne z koncentrace moci v rukách prezidenta a v nedostatečné ústavní reformě. Volební pozorovatelé zaznamenali, že třebaže hlasování a počítání hlasů proběhlo demokraticky, závažné nesrovnalosti se objevily při přepočítání výsledků. Rozvášněný dav a policie zabili neznámý počet osob z různých etnických skupin a desetitisíce lidí se octly po prosincových násilnostech bez domova.

Pro občanskou společnost a nezávislá média jsou svoboda slova, sdružování a pokojného shromažďování životadárným kyslíkem. Bez těchto základních svobod je demokracie zbavena své životaschopnosti. Naneštěstí i v roce 2007 se vlády v různých částech světa dopouštěly zneužití své pravomoci a zneužití zákonů proti nevládním organizacím,

novinářům a dalším aktivistům občanské společnosti. Vedle omezení a represí občanské společnosti a nezávislých médií uvedených výše v tomto úvodu, zmiňujeme pro ilustraci i následující:

Opoziční političtí aktivisté, novináři a nevládní organizace v Egyptě nadále bojují za reformu a kritizují vládu, navzdory pokusům ze strany vlády je umlčet. Dřívější prezidentský kandidát Ayman Nour je stále ve vězení jako politický vězeň, novináři jsou stíháni za pomluvu, autoři internetových blogů zatýkáni a svoboda sdružování je značně omezena. V září bylo odsouzeno 7 redaktorů nezávislých novin za špatné citace výroků ministra spravedlnosti nebo za pomluvu prezidenta a vysokých představitelů vládnoucí Národní demokratické strany. Během roku policie zadržela na několik dní autory internetových blogů. Z příkazu vlády byla v září uzavřena Asociace pro právní pomoc v oblasti lidských práv, nevládní organizace, za přijímání finanční pomoci od zahraničních dárců bez vládního souhlasu. Tato organizace hrála důležitou roli při odhalení několika případů mučení ze strany bezpečnostních složek.

Během roku 2007 se zúžila svoboda slova v Ázerbajdžánu. Nezávislí pozorovatelé mají za to, že odsouzení a uvěznění osmi novinářů v roce 2007 a pobyt dalšího novináře ve vězení již od roku 2006, jsou politicky motivovány. (7 těchto novinářů bylo později v roce 2007 propuštěno, 2 zůstávají ve vězení). Další novinář, jehož zadržení je považováno za politicky motivované, zůstává ve vazbě. V květnu pozastavila vláda činnost dvou novin. Počet žalob za pomluvu, které ohrožují finanční životaschopnost tištěných médií, narostl. Novináři jsou vystaveni zastrašování, hrozbám, fyzickému násilí, které se zdá být důsledkem jejich kritiky vlády nebo vysoce postavených vládních úředníků.

Svoboda tisku ve Rwandě se v roce 2007 zhoršila přijetím velice širokých a vágních zákonů a jejich aplikací. Zmnožil se počet případů zastrašování, odsouzení a pokutování nezávislých novinářů, kteří vyslovují názory kritické k vládě a tématicky citlivé nebo kteří se údajně dopustili porušení zákona nebo novinářských norem, na které dohlíží polonezávislá regulatorní rada pro média. Novináři se často uchylují k autocenzuře.

Aktivita nevládních organizací ve Vietnamu zůstává kvůli přísnému vládnímu dohledu omezena. Občanská společnost funguje s velkými omezeními, neboť vláda potlačuje disidenty, což vedlo k zatčení několika lidskoprávních a demokratických aktivistů a k narušení opozičních organizací, přičemž několik disidentů bylo nuceno uprchnout ze země. Vláda a komunistickou stranou kontrolované masové organizace mají monopol na všechna tištěná, vysílaná a elektronická média a blokují celou řadu webových stránek zabývajících se mezinárodním zpravodajstvím a lidskými právy. Některým médiím se však daří posouvat hranice cenzury.

Také v Tunisku pokračuje stát v zastrašování, zatýkání, věznění a fyzických útocích na novináře, představitele odborů a pracovníky nevládních organizací. Vláda uvaluje omezení na financování těchto organizací ze zahraničí bez vládního souhlasu. Spisovatel a právník Mohammed Abbou, který byl v roce 2005 uvězněn za zveřejňování kritických článků o prezidentu Ben Alim na internetu, byl propuštěn, ale nesmí opustit zemi.

Opoziční média v Kazachstánu jsou též vystavena zastrašování ze strany státu formou cíleného daňového a regulatorního šetření, nepřiměřeného ovlivňování tiskáren a blokadí webových stránek. V listopadu se vláda veřejně zavázala reformovat volební zákon za pomoci OBSE, liberalizovat podmínky registrace politických stran, novelizovat mediální zákon s ohledem na doporučení OBSE, snížit trestní odpovědnost za pomluvu v médiích, a liberalizovat proces registrace médií.

Třebaže problémy a výzvy přetrvávají, byl rok 2007 i rokem spojeného mezinárodního úsilí na globální i regionální úrovni podpořit lidská práva a demokracii:

Rezoluce Valného shromáždění OSN odsoudily lidskoprávní situaci v těchto konkrétních zemích: Severní Korea, Bělorusko, Írán a Barma. Závazek vlád chránit a rozvíjet lidská práva a demokratické svobody zůstává hlavním tématem pro Třetí výbor valného shromáždění.

Brutální potlačení mírových demonstrací mnichů a zastánců demokracie v Barmě vedlo ke svolání zvláštního zasedání Rady pro lidská práva OSN, které však bylo nezdařené a kontraproduktivní, a k přijetí prohlášení předsedy Rady bezpečnosti OSN v říjnu, kterým předseda vyzývá k propuštění všech politických vězňů a k „vytvoření nezbytných podmínek pro skutečný dialog s Daw Aung San Suu Kyi, dalšími dotčenými stranami a etnickými skupinami“ a „přijetí nezbytných opatření k řešení politických, ekonomických, humanitárních a lidskoprávních záležitostí, které se dotýkají všeho lidu“.

Ochrana a rozvoj lidských práv a demokratických zásad na celém světě vyžadují nový a inovativní přístup.

Fond demokracie OSN, o který se prezident Bush zasadil svým projevem před valným shromážděním v roce 2004, se průběžně zvětšuje. Ke konci roku 2007 bylo ve fondu 36 milionů amerických dolarů a hledaly se projekty pro 2. kolo grantů. Počet předložených žádostí vzrostl ze 1300 v roce 2006 na 1800 v roce 2007. Prioritou bylo financovat projekty na podporu nevládních organizací v nových demokraciích, jako například Maďarské mezinárodní centrum pro demokratickou transformaci, a podpořit občanskou účast na iniciativě Střední Východ – Severní Afrika.

Čtvrté ministerské setkání celosvětové organizace Community of Democracies se konalo v listopadu v Bamaku v Mali a zabývalo se zkoumáním vztahů mezi demokracií a rozvojem. Ministři rozhodli o vytvoření stálého sekretariátu a přijali deklaraci z Bamaka, která zdůrazňuje klíčovou úlohu občanské společnosti při rozvoji demokracie.

Regionální organizace také přispěly k rozvoji lidských práv a k efektivnější implementaci lidských práv cestou posílení vlastních institucionálních kapacit.

Organizace amerických států (OAS) uvedla do života síť stovky demokratických organizací se zaměřením na oblast právní, soudní, volební a občanskou a se záměrem

reformovat tyto oblasti. Tato síť by měla pomoci voleným vládám vypořádat se s těžkostmi demokratického vládnutí.

Také Africký svaz (AU) pokračoval v budování orgánů a mechanismů k posilování lidsko-právních a demokratických agend. V lednu byla přijata Africká charta k demokracii, volbám a vládě. Charta zakotvuje závazek afrických vlád budovat politický pluralismus, volné a svobodné volby, vládu práva a systém řádného vládnutí.

Inspirovány organizací Community of Democracies se Organizace amerických států a Africký svaz sešly v červenci ve Washingtonu a založily Most demokracie. Most bude sloužit k výměně osvědčených postupů a zkušeností s ohledem na efektivnější implementaci demokratických zásad a na posilování demokratických institucí v obou regionech.

Na listopadovém setkání v Singapuru přijali vysocí představitelé Asociace národů jihovýchodní Asie novou chartu, která vyzývá k vytvoření organizace pro lidská práva a opravňuje ministry zahraničí členských států Asociace k určení parametrů této organizace.

Střední Východ – Severní Afrika, nevládní uskupení, dále rozvíjelo své aktivity v rámci Fóra pro budoucnost, které vyvrcholily v prosinci na setkání Parallel Civil Society Forum v Sanaa, v Jemenu. Shromáždění se účastnilo více než 300 představitelů občanské společnosti z celého regionu. Účastníci přijali zprávu, která vytyčuje standardy reformy a přijímá akční plán na rok 2008, jenž se zaměřuje na řešení klíčových otázek svobody slova a postavení žen v politice.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, průkopník při vytváření standardů a budování institucí v oblasti lidských práv a demokracie, odolala snahám některých členských států podkopat integritu monitorování voleb, kterou provádí Úřad pro demokratické instituce a lidská práva. Nepřijetím ruského pozvání na parlamentní volby, které bylo zatíženo mnoha podmínkami, si OBSE v prosinci uhájila svůj statut zásadové a nekompromisní organizace zajišťující nezávislý monitoring voleb.

Spojené státy americké podporují a propagují lidská práva a demokratické svobody na celém světě. Toto úsilí odráží klíčové hodnoty amerického lidu a je též odrazem amerických klíčových zájmů. Jak řekl prezident Bush: „Svoboda je nezadatelným právem každého muže, ženy a dítěte a cestou k trvalému míru na světě je právě svoboda“.

Naše hodnoty a naše zájmy stojí v popředí našeho partnerství s ostatními demokratickými zeměmi a obránci lidských práv při budování demokratických systémů a odhalování porušení lidských práv, při podpoře tolerance a ochrany práv etnických a náboženských menšin, jakož i práv pracujících, při prosazování rovných práv žen a při boji proti obchodování s lidmi. Naše hodnoty a naše zájmy jsou v plném souladu tehdy, když podporujeme rozvoj živé, nezávislé, občanské společnosti, když usilujeme o zajištění rovných a svobodných voleb a o posílení demokratických systémů založených na

zákonech. Stanou-li se obháječi lidských práv cílem represe, pak je v našem dlouhodobém zájmu a v souladu s našimi trvalými hodnotami ukázat slovem i skutky naši solidaritu s těmito obháječi.

ČESKÁ REPUBLIKA

Zprávy o stavu lidských práv ve světě – 2007

Zpracoval Úřad pro demokracii, lidská práva a pracovní záležitosti

11. března 2008

Česká republika je parlamentní demokracií s počtem obyvatel přibližně 10,2 miliony. V roce 2003 zvolil dvoukomorový parlament Václava Klause prezidentem státu. V červnu 2006 proběhly svobodné parlamentní volby, jejichž výsledkem bylo však rovnoměrné rozdělení křesel v poslanecké sněmovně mezi levé a pravé strany. Následovala několikaměsíční patová situace, během níž vykonávalo několik krátkodobých vlád běžné vládní funkce. V lednu vznikla koaliční vláda v čele s Občanskou demokratickou stranou a premiérem Mirkem Topolánkem. Civilní úřady obecně účinně řídí bezpečnostní složky.

Stát obecně respektuje a chrání práva občanů, avšak přetrvávají problémy s vynucováním práva a s korupcí v soudním systému. Zásah z nejvyšší politické úrovně někdy vedl k předčasnému ukončení vyšetřování nebo k přeložení případu do jiné jurisdikce. Objevily se zprávy o špatném zacházení se zadrženými ze strany policie a o toleranci z úředních míst k násilí mezi vězni v jednom nápravném zařízení. Další zprávy uvádějí, že policie neumožnila zadrženým přístup k advokátům. Problémem bylo i nadále zneužívání dětí a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a vykořisťování prací. V průběhu roku docházelo k občasnému násilí, demonstracím a vandalismu neonacistických a skinheadských skupin proti Romům. Pokračovala celospolečenská diskriminace menšin, zejména Romů, a přetrvává nedostatek přiměřeného vzdělání, bydlení a příležitostí k zaměstnání pro Romy.

OCHRANA LIDSKÝCH PRÁV

Část 1. Úcta k osobní integritě a ochrana před

a. svévolným a nezákonným zbavením života

Nebyly zaznamenány žádné případy svévolného nebo nezákonného zabití ze strany státu nebo jeho zástupců.

b. zmizením

Nebyly zaznamenány žádné případy politicky motivovaných zmizení osob.

c. mučením a jiným krutým, nelidským nebo ponižujícím zacházením či trestem

Zákon takové praktiky zakazuje a žádné případy těchto praktik nebyly v průběhu roku zaznamenány. Policie obecně nepoužívala nepřiměřené silové prostředky, a třebaže

byly v minulých letech hlášeny jednotlivé případy policejní brutality, za tento rok se žádné takové zprávy neobjevily.

12. července zveřejnil Výbor pro prevenci mučení Rady Evropy (CPT) zprávu o návštěvě delegace tohoto Výboru v České republice, která proběhla v březnu, dubnu a červnu 2006. Ačkoli většina osob, které byly během návštěvy dotázány na své zkušenosti z policejního zadržení uvedla, že s nimi bylo řádně zacházeno, dozvěděla se delegace o několika případech údajného špatného zacházení ze strany policie, které také prostudovala. Jednalo se o kopání, údery pěstí nebo různými předměty během výslechu. Tato obvinění byla vznesena i mladistvými. Zpráva také zmiňuje užívání fyzických omezení ve věznicích. Delegace Výboru uvedla, že ve Valdicích je fyzické omezování používáno jako trest. V jednom případě vězeňští dozorcí připoutali vězně k posteli na 26 hodin, poté ho nechali na samotce na 3 hodiny a pak znovu připoutali k posteli na dalších 17 hodin. Delegace také vyslechla informace o tom, že policie na některých policejních stanicích náramky připoutává vyslychané osoby ke kovovým kruhům v nepohodlných pozicích a že lidé v policejní vazbě, v okresech Liberec a Ostrava, nedostávají vůbec jídlo a nebo jenom málo jídla během policejního zadržení, a to zejména o víkendech.

Česká vláda v červenci reagovala na zprávu Výboru pro prevenci mučení a uvedla, že zařadila většinu doporučení Výboru do nového přísnějšího systému písemných pravidel na ochranu vězňů.

V říjnu osvobodil pražský soud policistu Tomáše Čermáka ze zneužití pravomoci veřejného činitele v souvislosti s útokem na bývalou vedoucí odboru pro lidská práva Úřadu vlády Kateřinu Jacques, která se v roce 2006 účastnila protestů proti shromáždění neonacistů v Praze. Jeden novinář zaznamenal, jak Čermák Jacques bije, zatímco ostatní policisté přihlížejí. Policie zadržela i novináře, který incident fotografoval. Ministerstvo vnitra udělilo odpovědným činitelům lehké tresty, například sesazení z funkce a uzavřelo interní vyšetřování s tím, že nedošlo ke spáchání trestného činu. Přezkum věci Nejvyšším státním zastupitelstvím došel ke stejnému závěru. Případ však nebyl ke konci roku ještě oficiálně uzavřen.

Podmínky ve věznicích a vazebních věznicích

Podmínky ve věznicích všeobecně splňovaly mezinárodní standardy a stát umožňoval návštěvy nezávislých pozorovatelů zaměřených na ochranu lidských práv.

V návaznosti na inspekční pobyt v zemi uvedla delegace CPT, že přetrvávajícím problémem je přeplněnost věznic. CPT doporučila pro každého vězně minimální prostor 1,11 čtverečních metrů (12 čtverečních stop). Delegace doložila několik případů, kdy vězni byli fyzicky nebo sexuálně zneužíváni jinými vězni. Tyto případy se vyskytly ve vězení ve Valdicích s tím, že obvinění ze sexuálního zneužívání nebyla zástupci vězeňské správy brána dostatečně vážně. Zpráva dále poukázala na potřebu zajistit oddělení nenásilných vězňů od vězňů odsouzených za násilné trestné činy.

I když česká vláda nesouhlasila s některými zjištěními delegace CPT, přijala celou řadu doporučení, plynoucích z předložené zprávy ke zlepšení podmínek ve věznicích. Mezi tato opatření patří přijetí a vyškolení většího počtu pracovníků, lepší nabídka pracovních a volnočasových aktivit pro vězně a postupné rekonstrukce nápravných zařízení. Zaměstnanci věznic byli navíc vyškoleni v tom, jak rozeznávat a lépe chránit rizikové skupiny vězňů před násilnými spoluvězni.

Vláda umožňovala nezávislý monitoring vězeňských podmínek. V dubnu 2006 Helsinský výbor pro lidská práva v ČR shledal, že třebaže věznice splňují vnitrostátní předpisy, je většina nápravných zařízení v České republice přeplněna a nesplňuje mezinárodní normy určující fyzické podmínky ve věznicích a činnost pro vězně. Výbor také informoval o nedostatku vhodné lékařské péče.

d. Svévolné zatýkání a zadržování

Zákon zapovídá svévolné zatýkání a zadržování a tento zákaz je všeobecně dodržován.

Úloha policie a bezpečnostního aparátu

Policie České republiky dohlíží na dodržování zákonů a veřejného pořádku. I když policie pracovala všeobecně efektivně, problémem byla i nadále korupce orgánů vymáhajících právo. Ministerstvo vnitra dohlíží na práci policie a zodpovídá za šetření obvinění z policejních prohřešků. Pozorovatelé se domnívají, že ministerstvo často provinění policie utulává nebo předčasně ukončuje šetření útvarů, které pod ně spadají. I ta šetření, která jsou dovedena do konce, jen zřídka vyústí v dlouhé tresty.

Podle údajů Ministerstva vnitra šetřila policie v uplynulém roce 75 případů úplatkářství a 97 případů zneužití pravomoci veřejným činitelem. Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo za stejné období uzavřeno odsouzením 78 případů zneužití pravomoci veřejného činitele, avšak pouze jedna osoba byla odsouzena k trestu odnětí svobody. 59 osob bylo odsouzeno za různé formy úplatkářství, ale pouze jeden odsouzený byl potrestán odnětím svobody do výše 5 let.

V červnu pokračovalo v Praze nejsledovanější hlavní líčení proti Berdychovu gangu. Jde o spolčení, které vzniklo koncem 90. let z příslušníků kriminálního podsvětí s členy útvaru pro boj s organizovaným zločinem. Skupina se dopouštěla únosů, napadení a vydírání za výkupné bohatých podnikatelů. Příslušníci gangu, vydávající se za důstojníky policie v uniformách, byli vybaveni zbraněmi a povoleními k domovní prohlídce, které jim dodali jejich spolupachatelé z řad policie, unesli, a okradli a zabili jednu z obětí. Další oběť se nikdy nenašla a předpokládá se, že tato osoba je mrtvá. Ke konci roku bylo v případě Berdychova gangu stíháno 51 osob včetně 5 bývalých policejních důstojníků. 42 obviněných bylo shledáno vinnými a odsouzeno k trestům odnětí svobody v trvání od 7 do 13 let. Vůdce gangu, David Berdych, byl odsouzen k 15 letům odnětí svobody za vydírání. Proti Berdychovi byla vznesena další obvinění.

Ministr vnitra Ivan Langer zahájil během roku reformu policie s cílem snížit byrokratickou zátěž a zlepšit manažerské dovednosti policejních důstojníků. V důsledku reformy se uvolnila některá klíčová místa ve vedení policie. Obecně se hovoří o nedostatku příslušníků policie, avšak i tak je počet policistů na hlavu v České republice vysoký. V zemi nebyly doloženy případy, kdy by policie nereagovala na společenské násilí.

Zatýkání a vazba

Osoby podezřelé ze spáchání trestného činu byly vždy zatýkány v souladu se zákonem a na základě zatýkacích rozkazů, které se opíraly o dostatek důkazního materiálu a byly vystaveny státním zástupcem a byly souzeny nezávislým soudem. Policie je oprávněna zadržet osobu bez vznesení obvinění na dobu 48 hodin, během této doby má zadržený právo na právní pomoc na náklady státu, avšak nesmí kontaktovat rodinné příslušníky. Po uplynutí 48 hodin musí státní zástupce a soudce rozhodnout o vznesení obvinění, má-li zůstat podezřelý ve vazbě. Rozhodne-li soudce a státní zástupce o vznesení obvinění, může podezřelý kontaktovat rodinné příslušníky. V některých případech je soudce oprávněn rozhodnout o zadržení osoby až na dobu 90 dní, než dojde k formálnímu vznesení obvinění, aby bylo umožněno další vyšetřování trestného činu (vyšetřovací vazba). Zákon umožňuje propuštění na kauci s výjimkou některých závažných trestných činů či případů, kde se předpokládá ovlivňování svědků.

Během inspekčního pobytu v zemi v roce 2006 zjistila delegace CPT, že zadrženým osobám je účinně zajištěn přístup k advokátovi. Mnoho osob, které hovořily s členy delegace, zmiňovalo, že jim byl umožněn kontakt s advokátem nebo že byly informovány o svých právech až poté, co je vyslechla kriminální policie. Delegace zjistila, že ve většině případů mohli zadržení kontaktovat advokáta až po sepsání rozhodnutí o vznesení obvinění, které jim bylo předloženo k podpisu.

Problémem je délka vyšetřovací vazby. V reakci na zprávu CPT uvedla česká vláda, že většina zadržených osob kontaktuje svého advokáta krátce po vznesení obvinění.

S výjimkou „výjimečně závažných“ trestných činů může vazba v přípravném řízení trvat nejdéle 2 roky. Podle údajů vězeňské služby, zveřejněných v červenci, trvala vyšetřovací vazba v průměru 145 dní. 27 obviněných, což je zhruba 1,1 % všech obviněných, strávilo ve vazbě více než 2 roky. Podezřelý má právo kdykoliv žádat vyšetřující orgány o propuštění z vazby.

Amnestie

Během roku udělil prezident republiky 52 osobám amnestii z humanitárních důvodů.

e. Odepření spravedlivého veřejného líčení

Zákon zaručuje nezávislost soudnictví, což je v praxi všeobecně respektováno. Avšak účinnost soudnictví je komplikována složitými procesními pravidly, v jejichž důsledku

zůstávají některé případy po mnoho let právně nedořešeny. Také politické vlivy, strukturální nedostatky a nedostatek specializovaného vzdělávání pro soudce, jakož i omezené zdroje přispívají k průtahům v soudnictví a podřívají jejich efektivnost. Opakovaně se objevují obvinění z důvěryhodných zdrojů o korupci v soudnictví, zejména u obchodních a konkurzních soudů. Nejvyšší politická místa také zasahovala do citlivých kauz korupce ve veřejné sféře.

V posledních několika letech došlo k incidentům, které poškodily důvěru v nezávislost soudnictví. V březnu odmítl prezident Klaus jmenovat desítky nových soudců. Třebaže existuje ze zákona výjimka, která umožňuje, aby byli soudci jmenováni i osoby mladší 30 let, prezident Klaus opakovaně blokoval povýšení mladších čekatelů, a to již od začátku svého úřadu v roce 2003. Kritici uvádějí, že tento krok zpomalil soudní reformu, zatímco prezident Klaus trvá na tom, že mladší soudci nemají dostatečnou zkušenost pro výkon soudcovského úřadu. V červnu uložil pražský městský soud prezidentu Klausovi, aby předložil právní zdůvodnění svých kroků, nebo aby začal do 6 měsíců se jmenováním mladých soudců. Následovala další kritika ze strany Ministerstva spravedlnosti a několik podaných žalob. V září Klaus ustoupil a jmenoval 22 čekatelů.

V roce 2006 odvolal prezident Klaus předsedkyni Nejvyššího soudu Ivu Brožovou s tím, že Brožová vede svůj úřad neuspokojivým způsobem. Soudkyně Brožová, která je považována za politicky nezávislou osobu, obvinila Klause z toho, že jeho snaha ji odvolat je politicky motivována. Ústavní soud potvrdil Brožovou ve funkci se zdůvodněním, že třebaže má prezident pravomoc jmenovat soudce Nejvyššího soudu, nemá právo je odvolávat. V prosinci bylo proti Brožové vedeno disciplinární řízení kvůli špatné finanční správě soudu, což však nesouvisí s výše zmiňovaným odvoláním. Disciplinární řízení nebylo ke konci roku uzavřeno.

V září pokračovalo hlavní líčení s bývalým konkurzním soudcem Jiřím Berkou u Krajského soudu v Táboře. Berka byl zatčen v roce 2005 a obviněn ze zločinného spolčení a podvodu. Jednalo se o první případ obžalování ze zločinného spolčení, kdy pachatelem je sloužící soudce. Žalobce v této věci uvádí, že skupina kolem Berky zpronevěřila téměř 16,8 mil. USD (300 mil. korun) českým společnostem a že Berka schválil zánik společností na základě dokladů, o kterých věděl, že jsou padělané. Příklad byl ke konci roku nadále v řízení.

Soudní systém sestává z okresních, krajských a vrchních soudů. Nejvyšším odvolacím soudem je Nejvyšší soud, zatímco Ústavní soud rozhoduje o souladu přijaté legislativy s ústavou. Soudci jsou navrhováni ministrem spravedlnosti a doživotně jmenováni prezidentem. Senát potvrzuje soudce Ústavního soudu. Žalování se mohou proti rozhodnutím okresních soudů odvolat až k Nejvyššímu soudu. Občanskoprávní věci jsou řešeny systémem správních soudů, z nichž nejvyšší je Nejvyšší správní soud.

Během roku se na protikorupční telefonní linku Ministerstva spravedlnosti dovolalo 34 volajících ve srovnání s 18 volajícími v roce 2006 a 57 v roce 2005. Do června dostalo Ministerstvo spravedlnosti 16 písemných upozornění na korupci oproti 26 za uplynulý rok a 47 v roce 2005. Klesající počet těchto oznámení je připisován nárůstu počtu

různých protikorupčních státních i nevládních telefonních linek a také převládajícímu dojmu u veřejnosti, že osoby, obviněné z korupce, stejně nedojdou potrestání. 57 % stížností na korupci z roku 2006 se týkalo soudců, 12,5 % státních zástupců a 31,5 % jiných veřejných činitelů.

Soudní řízení

Zákon zaručuje právo na spravedlivý proces a toto právo je v soudnictví všeobecně naplňováno.

Řízení před soudem je veřejné, avšak nepoužívá se porotní systém. V závažných případech rozhoduje soudní senát o vině či nevině obviněného, méně závažné případy jsou rozhodovány samosoudcem. Obžalovaní mají právo být přítomni při hlavním líčení a mají právo na obhájce a včasný přístup k němu, a to na náklady státu, pokud si nemohou právní zastoupení sami dovolit. Obžalovaní mohou klást otázky svědkům, svědčícím proti nim, a navrhnout svědky a uvádět důkazy ve svůj prospěch. Obviněný a jeho advokát mohou nahlížet do spisu a seznámit se s důkazy ve věci. Na obžalované je všeobecně nahlíženo jako na nevinné a mají právo na odvolání.

Soudní systém byl značně zatížen množstvím případů a tuto situaci ještě ztěžoval nenaplněný počet v soudcovském stavu. V roce 2006 bylo k Evropskému soudu pro lidská práva podáno přibližně 2755 stížností na český soudní systém, většina stížností se týkala průtahů v řízení. Počet těchto podání představuje zhruba trojnásobný nárůst ve srovnání s rokem 2005.

Politici vězni a zadržení

V zemi nebyli drženi vězni ani zadržení z politických důvodů.

Občanskoprávní řízení a soudní opatření

Ústava zaručuje nezávislé soudnictví v občanských záležitostech, avšak nevykonnost a problémy v oblasti spravování zdrojů způsobily i zde průtahy. Mezi možná soudní opatření patří peněžní odškodnění, spravedlivá remedura a zastavení škodlivého vedení řízení..

Majetkové restituce

Zákon upravuje restituce majetku, zabraného komunistickým režimem, jakož i restituce či náhrady židovského majetku nezákonně zabaveného během nacistické éry. Zákon však podmiňuje restituce českým občanstvím. Tento požadavek znevýhodňuje ty jednotlivce, kteří přišli o své české občanství ve smyslu bilaterální úmluvy mezi USA a Československem z roku 1928, jejíž podmínkou je vzdání se české národnosti při získání amerického občanství. Úmluva byla v roce 1997 zrušena, avšak v té době již uplynula lhůta pro podání restitučních nároků. Také nároky na židovský obecní majetek zůstaly

nevyřešeny. V roce 2006 přijal parlament novelu restitučního zákona, kterou se zrušila lhůta na podání restitučních nároků na umělecké předměty.

Po letech neshod mezi státem a církví bylo údajně nalezeno kompromisní řešení, co se týče restituce církevního majetku či kompenzace tam, kde není restituce možná. Návrh řešení musí být ještě dotažen z hlediska různých administrativních překážek a předpokládá se, že podobu zákona nedostane dříve než v roce 2009. V září rozhodl Nejvyšší soud, že pražská svatovítská katedrála patří státu, nikoliv katolické církvi. Tím byla završena 13 let trvající právní bitva. Jednání mezi oběma stranami o kontrole nad katedrálou nebyla do konce roku uzavřena.

f. Nezákonný zásah do soukromí, rodinného života, domova nebo korespondence

Zákon tyto zásahy zapovídá a stát soukromí jednotlivců v praxi všeobecně chrání. Nicméně se objevily informace, že obce používaly různé metody k vypovězení romských obyvatel.

V říjnu poprvé rozhodl Krajský soud v Ostravě o odpovědnosti místní nemocnice za neoprávněnou sterilizaci mladé romské ženy, Ivety Červeňákové, provedenou v roce 1997. Vytvořil se tak precedens, co se týče obětí nucené sterilizace. Na základě rozhodnutí soudu dostane Červeňáková půl milionu korun (28 tisíc USD). 87, většinou romských žen, si stěžovalo u úřadu ombudsmana kvůli násilné sterilizaci, provedené za posledních 30 let, většinou před rokem 1989. Ombudsman se těmito kauzami zabýval v roce 2005 a došel k závěru, že sterilizace bez informovaného souhlasu byly prováděny jak před rokem 1990 tak po něm. V červenci rozhodla vláda o odškodnění každé oběti nucené sterilizace ve výši přibližně 11 tisíc USD (200 tisíc korun).

V listopadu 2005 uložil Obvodní soud v Ostravě ostravské nemocnici, aby se omluvila Heleně Ferenčíkové, romské ženě, která byla v roce 2001 po narození druhého dítěte sterilizována. Ferenčíková se proti rozhodnutí odvolala a žádá finanční odškodnění. Věc nebyla ke konci roku rozhodnuta.

Část 2. Občanské svobody:

a. Svoboda slova a tisku

Zákon zaručuje svobodu slova a tisku a v praxi byla tato svoboda dodržována. Nezávislá média vyjadřovala škálu názorů bez vnějších omezení. Novináři si však stěžovali, že slabá právní ochrana novinářů před možnou žalobou za pomluvu vytváří atmosféru autocenzury, která poškozují hlavně seriózní investigativní žurnalistiku.

Zákon umožňuje výši trestu odnětí svobody od 6 měsíců do tří let pro ty, kdo popírají zločiny komunistického režimu nebo holocaust. Podněcování nenávisti na základě rasy, náboženství, třídy, národnosti či příslušnosti k jiné skupině je též trestným činem s možným trestem odnětí svobody do 3 let. V říjnu pražský soud odsoudil v nepřítomnosti člena ruské neonacistické rockové kapely Denise Gerasimova.

Gerasimov byl obviněn z držení nacistických materiálů při své návštěvě České republiky v roce 2004 a byl odsouzen na 15 měsíců do vězení.

Svoboda internetu

Přístup k internetu není v České republice nijak omezen a neexistují poznatky o tom, že by stát monitoroval e-maily nebo chaty. Jednotlivci i skupiny mohou pokojným způsobem projevovat své názory na internetu, jakož i e-mailovou poštou. Podle Českého statistického úřadu, přibližně 50 % osob starších 10 let použilo internet za poslední 3 měsíce roku a 70 % populace, mladší 55 let, používá internet pravidelně.

Akademická svoboda a kulturní aktivity

Stát nijak neomezuje akademickou svobodu ani kulturní aktivity.

b. Svoboda pokojného shromažďování a sdružování

Svoboda shromažďování

Zákon zaručuje svobodu shromažďování a v praxi byla tato svoboda obecně dodržována, třebaže stát má právo ze zákona omezit shromáždění, která hlásají nenávist nebo netoleranci, omezování práv jednotlivce a nebo ohrožují bezpečnost účastníků. Protestující mají povinnost získat povolení ke konání demonstrace, avšak policie běžně do spontánních pokojných demonstrací nezasahovala.

Úřady mají právo zakázat koncerty, shromáždění nebo aktivity, které podněcují nenávist. V říjnu zamítl pražský Městský soud žádost pravicové extrémistické skupiny uskutečnit pochod židovským městem na protest proti účasti České republiky na válce v Iráku. Vzhledem k plánovanému datu protestního pochodu, které spadalo na den výročí Křišťálové noci, tedy 10. listopad, rozhodla městská rada, že záměrem protestujících je podněcovat rasovou nenávist. Organizátoři podali žalobu proti rozhodnutí města a pražský Městský soud v říjnu zvrátil rozhodnutí města zakázat pochod. Prominentní činitelé, mezi nimi prezident Klaus a bývalý prezident Havel, se veřejně proti konání pochodu postavili a žádali soud, aby povolení nevydal. V říjnu odvolací soud rozhodl, že návrh organizátorů je neplatný a že město mělo právo povolení nevydat.

Bylo pozastaveno trestní stíhání 25 neonacistů, kteří byli v srpnu 2006 zatčeni za držení zbraní během protestu před Izraelskou ambasádou v Praze.

V různých městech České republiky se během roku uskutečnily neonacistické a skinheadské demonstrace. V říjnu se na povětšinou pokojné demonstraci v Brně shromáždilo zhruba 500 neonacistů a sympatizantů. Prvního května zasahovala v Praze pořádková policie, aby oddělila velké skupiny pravicových extrémistů a anarchistů, kteří se sešli na prvomájových shromážděních. Koncem roku 2006 ukončila policie koncert za účasti 120 neonacistů v Českých Budějovicích v okamžiku, kdy jedna ze skupin začala

hrát písně s rasistickými texty. Policie zatkla 7 osob za podněcování nenávisti. Ke konci roku nebyly k dispozici informace o těchto případech.

Střety mezi policií a jednotlivci na každoroční technoparty pod širým nebem zvané Czech-Tek, která se konala ve městě Mlýnec v roce 2005, nevyústily v trestní stíhání příslušníků policie. Nevládní organizace a pozorovatelé uváděli, že policisté, kterých bylo několik set, užili nepřiměřeným způsobem silové prostředky. Vzhledem ke kritice postupu policie ze strany veřejnosti, šetřil policejní zásah ombudsman a v lednu 2006 jeho úřad formálně kritizoval policii za nepřiměřené použití síly. Nejvyšší státní zastupitelství v roce 2006 však potvrdilo interní policejní zprávu, která neshledala dostatek důkazů k zahájení trestního stíhání přítomných policistů.

Svoboda sdružování

Ústava a zákony země zaručují svobodu sdružování a tato svoboda byla v praxi obecně dodržována. Organizace, sdružení, nadace a politické strany mají povinnost registrace u místních orgánů nebo u Ministerstva vnitra. Zákon zapovídá působení politických stran na akademické půdě, ale studenti mohou zakládat své vlastní politické organizace,.

c. Svoboda náboženského vyznání

Ústava a zákony zaručují svobodu náboženského vyznání a toto právo je v praxi dodržováno.

Náboženské skupiny, registrované Ministerstvem kultury, mají nárok na omezené daňové zvýhodnění, pokud se kvalifikují do 1. skupiny. K tomu musí náboženské skupiny prokázat, že mají alespoň 300 dospělých členů, kteří mají v ČR trvalé bydliště. Chce-li náboženská skupina být zařazena do 2. skupiny, která přináší další práva včetně práva vyučovat náboženství na státních školách, vykonávat náboženské obřady ve veřejných institucích a získat platy ze státního rozpočtu, musí mít registraci u Ministerstva kultury po dobu nejméně 10 let a podporu desetitisíce příznivců. Několik menších, méně známých církví, tyto požadované podpisy získalo a bylo zařazeno do 2. skupiny.

V listopadu zamítl Ústavní soud petici 25 senátorů, zejména z řad křesťanských demokratů, podanou roku 2006, kteří uváděli, že zákon o registraci církví porušuje ústavou zaručené oddělení státu a církve. Některé neregistrované náboženské skupiny zákon kritizují jako diskriminační v situaci, kdy nejsou schopny naplnit limit počtu členů. Náboženské skupiny, registrované před rokem 1991, například malá židovská komunita, totiž tyto podmínky plnit nemusely.

V zemi je 29 náboženských uskupení s registrací, z nichž 9 je oprávněno vyučovat náboženství na státních školách. Koncem roku 2006 stáhla Arménská apoštolská církev svoji přihlášku k registraci bez uvedení důvodu.

Malá česká muslimská komunita, čítající přibližně 10 tisíc členů, funguje svobodně, v rámci dvou center, v Praze a v Brně. Plány na výstavbu mešity v Teplicích byly

pozastaveny a čeká se na předložení projektu výstavby. Od podobného projektu v Orlové bylo upuštěno. V roce 2006, teprve po 2 letech registrace, podali představitelé muslimské komunity zvláštní žádost o urychlení řízení pro zařazení do 2. skupiny. Muslimská komunita usilovala o získání práva vyučovat islám na školách, mít své duchovní vůdce v armádě a ve věznicích, spravovat školy a oddávat. Žádost byla zamítnuta vzhledem k negativnímu stanovisku ministerstev vnitra, spravedlnosti, školství a obrany.

Náboženská uskupení bez registrace se mohla svobodně sdružovat a vyznávat svou víru, jakož i vydávat publikace bez vnějšího zásahu. Tyto skupiny však nemohly právně vlastnit obecní majetek a za tím účelem zakládaly občanská sdružení.

Po letech sporů dosáhly údajně vláda a katolická církev kompromisu při řešení restitucí církevního majetku.

Většina měst navrátila obecní majetek židovským asociacím, jen v Brně ke konci roku zůstávaly dvě nevyřešené restituční kauzy.

Společenské zlořády a diskriminace

Objevovaly se i nadále občasné informace o společenských nešvarech a diskriminaci. Třebaže se odhady liší, má se za to, že židovské obyvatelstvo čítá asi 10 tisíc osob. Vyjadřování antisemitských postojů všeobecně nebylo časté, ale v celé zemi byly zaznamenány aktivity malého, relativně dobře organizovaného ultra-nacionalistického hnutí vyznávajícího antisemitské postoje. Ministerstvo vnitra potíralo toto hnutí, monitorovalo jeho aktivity, posilovalo spolupráci s policejními složkami sousedních zemí a zakazovalo nepovolené neonacistické a skinheadské demonstrace.

V zemi působí několik skupin, které propagují násilí proti Židům a jiným menšinám. Jedna tato skupina, Národní odpor, nezískala povolení k pochodu pražským židovským městem, který se měl konat u příležitosti Křišťálové noci. Stovky neonacistů včetně neonacistů ze sousedních zemí nerespektovaly zákaz a během demonstrací se střetly s anarchisty.

Během roku bylo zaznamenáno několik antisemitských incidentů. Třebaže policie všechny nahlášené incidenty vyšetřovala, došlo jen k velice málo zatčením.

V únoru poničili vandalové Památník židovským obětem pochodu smrti v roce 1945, který se nachází v severočeském městě Česká Lípa. Bronzová menora, 17 Davidových hvězd, z nichž každá připomínala jednu z obětí, které při pochodu zahynuly, a bronzová deska se jmény obětí byly ukradeny. V dubnu v období svátku pesach znesvětili vandalové židovský hřbitov v Hranicích na Moravě. Bylo zničeno několik náhrobků. Rovněž v dubnu se ve městě Rychnov nad Kněžnou objevily nasprejované nacistické symboly. Graffiti v podobě svastik, symbolů SS a německého „Juden raus“ (Židé ven) se objevily na Památníku obětem 2. světové války, na výkladních skříních a v ulicích.

V červenci byly na židovském hřbitově z 19. století v Písku převráceny desítky náhrobních kamenů. 5 náhrobků bylo zcela zničeno.

V průběhu roku učinila vláda pozitivní kroky k posílení náboženské a společenské tolerance. V květnu vzdal prezident Klaus hold obětem holocaustu svou účastí na vzpomínkovém obřadu v bývalém koncentračním táboře v Terezíně. Předseda vlády Topolánek se zúčastnil slavnostního otevření restaurované „skryté“ synagogy uvnitř tábora a ministerstvo školství zorganizovalo několik seminářů o vzdělávání o holocaustu. Ministerstvo kultury financovalo několik ekumenických dialogů. Mnozí ministři a poslanci parlamentu se účastnili protestu proti neonacistickému shromáždění k výročí „Křišťálové noci“ v listopadu.

Podrobnější informace viz Mezinárodní zpráva o náboženské svobodě za rok 2007.

b. Svoboda pohybu, osoby zbavené domova, ochrana uprchlíků, osoby bez státní příslušnosti

Zákon zaručuje svobodu pohybu uvnitř země, svobodu cestování do zahraničí, emigraci a repatriaci. Tyto svobody byly v praxi všeobecně dodržovány. Vláda spolupracovala s Úřadem vysokého zmocněnce OSN pro uprchlíky a dalšími humanitárními organizacemi při poskytování ochrany a pomoci osobám bez domova, uprchlíkům, navraceným uprchlíkům, žadatelům o azyl, osobám bez státní příslušnosti a dalším podobně postiženým skupinám osob.

Zákon zapovídá nucený exil a tato praxe nebyla zaznamenána.

Ochrana uprchlíků

V souladu s Úmluvou OSN o uprchlících z roku 1951 a s jejím Protokolem z roku 1967 upravuje zákon poskytování azylu a uprchlického statutu. Vláda vytvořila systém ochrany uprchlíků včetně ochrany proti tzv. „refoulement“, tedy návratu osob do země, ve které budou pravděpodobně vystaveni perzekuci. Během roku řešily úřady 1675 jednotlivých žádostí o azyl nebo o statut uprchlíka a ochranu udělily 183 jednotlivcům.

Úřady umožňovaly dočasnou ochranu osob, které se nekvalifikují na uprchlíky podle Úmluvy z roku 1951 a jejího Protokolu z roku 1967. Tuto dočasnou ochranu získalo v první polovině roku 144 osob.

Na základě zatýkacího příkazu Interpolu zadržely v červenci české orgány dva Uzbeky, kteří překročili hranici z Německa. V roce 2005 získali tito uzbečtí občané statut politického uprchlíka v Německu poté, co přešli před politickými nepokoji ve své zemi. Uzbecké úřady požadovaly vydání dvojice od českých úřadů kvůli obvinění z vraždy. České úřady provedly šetření ve věci a po 3 týdnech rozhodly o vydání Uzbeků do Německa.

V roce 2005 se v České republice usadilo 15 uzbeckých občanů.

Imigrační a uprchlický zákon vymezuje seznam „bezpečných zemí původu“. Z těchto zemí žadatelé většinou statut uprchlíka nezískali. Avšak takové označení nevylučuje žadatele z procesu posouzení automaticky. Žadatelé, jejichž žádost je zamítnuta, mají právo na odvolání u příslušného krajského soudu. Ze zákona musí krajský soud přezkoumat rozhodnutí pětičlenným senátem, který má možnost předat věc k dalšímu posouzení Nejvyššímu správnímu soudu. Zákon také omezuje možné případy, u kterých je možno se k Nejvyššímu správnímu soudu odvolat po zamítnutí krajským soudem.

Podle rozhodnutí Ústavního soudu z roku 2005 má stát povinnost vést azylové slyšení v jazyce, který žadatel ovládá, nebo zajistit tlumočnicka.

Část 3. Dodržování politických práv: právo občanů na změnu vlády

Ústava a zákony zaručují občanům právo změnit vládu pokojnou cestou a občané toto právo uplatňovali v praxi v pravidelných svobodných a rovných volbách založených na všeobecném volebním právu.

Volby a politická účast

Poslední všeobecné volby se konaly v červnu 2006 do poslanecké sněmovny, dolní komory Parlamentu, a v říjnu 2006 se konaly volby do jedné třetiny Senátu a volby do místních zastupitelstev. Volby proběhly jako rovné a svobodné. Jednotlivci i politické strany se mohly svobodně o úřady ucházet a kandidovat ve volbách a politické strany vyvíjely činnost bez omezení či vnějších zásahů.

Ženy a etnické menšiny byly výrazně méně v politice i ve vládě zastoupeny. V 200členné poslanecké sněmovně bylo 30 žen a mezi 81 senátory bylo 11 žen. V 15členné vládě jsou dvě ženy a mezi 15 soudci Ústavního soudu je pět žen.

Pouze jedna osoba, pocházející z etnické menšiny, Kazaška, je zastoupena ve voleném parlamentu nebo ve vládě. Jeden soudce Ústavního soudu je Slovák. Jen málo z odhadovaných 200 tisíc Romů se podílí na politickém životě. Někteří Romové působí v krajských poradních sborech pro romské otázky.

Korupce ve vládě a státní správě a transparentnost

Zákon trestá korupci ve veřejné sféře, avšak ne vždy je zákon účinně uplatňován a vyšetřování nasvědčují tomu, že veřejní činitelé se občas dopouštějí korupčního jednání beztrestně. Politické tlaky a neefektivní policejní vyšetřování vedou k malému počtu stíhání vysoce postavených úředníků podezřelých z korupce. Například povinnost zveřejnit finanční majetek je ze zákona dobrovolná. Od pádu komunistického režimu v roce 1989 došlo pouze k několika případům, které byly stíhány, a k ještě menšímu počtu odsouzených, vysoce postavených úředníků pro korupci.

Korupce je v zemi stále rozšířeným problémem. Neexistence veřejného zproštění viny či úspěšného stíhání vedou u veřejnosti k pocitu rozčarování a k obavám o beztrestnost. Podle indikátorů Světové banky, které se týkají způsobu řízení státu, je korupce stále problém. Tyto indikátory Světové banky a protikorupční studie zmiňují neustálé zhoršování v oblasti korupce od roku 1996, jmenovitě v oblasti efektivnosti řízení, kvality regulatorního rámce, vlády práva a boje s korupcí. Tyto zprávy došly k závěru, že úplatkářství je v České republice na vzestupu, a odhadují, že více než ¼ podniků se dopustila uplácení veřejného činitele kvůli upřednostnění svého postavení či pro zajištění veřejné zakázky.

Během roku se objevilo či znovu oživilo několik velkých korupčních skandálů. V září zahájila protikorupční jednotka vyšetřování pochybné akciové transakce v hodnotě mnoha milionů dolarů bývalého ministerského předsedy Stanislava Grosse. Vyšetřování ukázalo, že Gross vydělal několik milionů dolarů poté, co prodal svůj podíl české elektrárenské společnosti Moravia Energo. Média zmiňovala, že třetí osoba uhradila Grossovu původní investici. Gross byl přinucen rezignovat v roce 2005 poté, co média odhalila jeho nevysvětlené vlastnictví luxusního bytu v Praze, který si opatřil za skromný vládní příjem. Policie kauzu uzavřela pro nedostatek důkazů, což vyvolalo značnou veřejnou kritiku.

Pro nedostatek důkazů pozastavilo v červenci státní zastupitelství rozsáhlé vyšetřování na základě obvinění, že lobbisté nabízeli úplatky vysokým státním úředníkům, aby získali jednu z omezeného počtu licencí na prodej biopaliva. Odložení vyšetřování bylo v médiích kritizováno. V roce 2005 bývalá Grossova vláda vytvořila potenciální korupční situaci, když rozhodla, že pouze zájemci s licenci se mohou ucházet o lukrativní práva na alternativní paliva. Tato úprava vybočuje ze standardu Evropské unie, kde je možnost získat zakázky na bio-etanol v otevřené soutěži. Po zatčení 6 osob, které se na transakci podílely, zrušila vláda podmínku licence. Státní zastupitelství ve svém zdůvodnění odložení vyšetřování uvedlo, že činy byly spáchány místními a krajskými úředníky, kteří jednali jako soukromé osoby nikoliv ze svého úředního postavení.

V prosinci dospěla nejvyšší státní zástupkyně k závěru, že neexistují dostatečné důkazy ke stíhání Jiřího Čunka, bývalého místopředsedy vlády a předsedy KDU-ČSL, za úplatkářství. Podle policie přijal Čunek jako starosta Vsetína v roce 2002 25 tisíc amerických dolarů (450 tisíc korun) jako úplatek od developerské společnosti. Odložení případu znovu nastoluje otázku beztrestnosti vysokých činitelů a kritici tvrdí, že kauza byla odložena kvůli politickým tlakům.

V únoru zahájily česká a švédská policie spolu s protikorupční jednotkou Velké Británie vyšetřování obvinění vznesených švédskou televizí, že britsko-švédská letecká firma BAE Systems/SAAB uplatila několik poslanců českého Parlamentu a úředníků na ministerstvech, aby v roce 2002 získala souhlas se zakázkou v hodnotě mnoha milionů dolarů na nákup stíhaček pro Českou republiku. Tři poslanci v té době přiznali, že byli osloveni firmou a že jim byl nabídnut značný úplatek, který však odmítli. Kauza nebyla do konce roku uzavřena.

Podle platné právní úpravy je zveřejňování majetku veřejných činitelů pouze dobrovolné. V lednu rozpustilo Ministerstvo vnitra v rámci policejní reformy ministra Langeru úspěšnou finanční policii. Její funkce byly převzaty jinými složkami policejního aparátu. Hospodářství země je dostatečně silné, takže s výjimkou případů hůře placených státních zaměstnanců nelze považovat korupci za důsledek finanční nutnosti.

V srpnu nařídil pražský Městský soud nové hlavní líčení s bývalým poslancem Vladimírem Doležalem, který byl v březnu osvobozen z obvinění z pokusu o úplatek poté, co údajně v roce 2006 požadoval 39 tis. USD (700 tisíc korun) od člena pražské komise pro územní plánování. V srpnu byl v související kauze osvobozen Doležalův spoluobviněný Tomáš Hrdlička.

Bývalý poslanec a člen ČSSD Michal Kraus, který se vzdal svého mandátu poté, co byl v roce 2006 obviněn z praní peněz, podvodu a vyhýbání se konkurznímu řízení, vstoupil v uplynulém roce znovu do místní politiky. Třebaže policie šetřila okolnosti jeho případu, nebylo proti němu vzneseno formální obvinění.

V červenci 2006 byla za rozsáhlou korupci, zneužívání informací v obchodním styku a úplatkářství zatčena a obviněna Radka Kafková, členka správní rady České konsolidační agentury, státní instituce, která kupuje problematická aktiva od státem vlastněných i jiných společností. Policie zajistila více než 21,25 miliónů USD (380 miliónů korun) na účtech tří hlavních podezřelých a zmrazila cenné papíry v hodnotě vyšší než 12,3 miliónů USD (220 miliónů korun). Stíhání bylo zahájeno v roce 2006, avšak věc byla ke konci roku stále v běhu.

V prosinci odstoupil ze své funkce velitel policejního útvaru pro boj s organizovaným zločinem Jan Kubice. V říjnu 2006 obvinila inspekce ministerstva vnitra Kubiceho ze zneužívání pravomoci. Krátce před červnovými volbami v roce 2006 Kubice v parlamentu zveřejnil zprávu, která popisuje údajné spojení mezi organizovaným zločinem a vysokými představiteli tehdy vládnoucí sociálně-demokratické strany. Ta následně o moc přišla. V návaznosti na obsah Kubiceho zprávy nebyly podniknuty žádné další kroky, avšak politický tlak mu neumožnil zůstat ve funkci.

Za prvních 7 měsíců roku 2007 obdrželo Ministerstvo vnitra 310 telefonátů na protikorupční telefonní linku. V roce 2006 to bylo 600 telefonátů a v roce 2005 to bylo 450. Většina volajících požadovala informace ke korupci. Podáno bylo v roce 2006 pouze 48 stížností a za prvních 7 měsíců roku 2007 jich bylo 23. Ministerstvo vnitra provozuje též protikorupční webovou stránku www.korupce.cz, která poskytuje informace o korupci a protikorupčních opatřeních a aktivitách a také instrukce, jak podat stížnost. V září uvedlo ministerstvo vnitra do provozu novou protikorupční telefonní linku, která je provozována českou pobočkou organizace Transparency International.

Bývalý předseda vlády Jiří Paroubek propustil v roce 2005 šéfa kabinetu Zdeňka Doležela kvůli obviněním z korupce v souvislosti s privatizací petrochemické společnosti Unipetrol. Parlamentní šetření, které Paroubek inicioval, nepřineslo žádné výsledky. Trestní stíhání Doležela a dalších čtyř vysoce postavených úředníků, včetně náměstka

ministra, poslance parlamentu a starosty, za pokus odčerpat velké finanční sumy ze strukturálních fondů Evropské unie, nevedlo k žádnému stíhání.

Zákon zaručuje přístup veřejnosti k informacím. Stát takový přístup v praxi umožňuje. Žadatelé mají právo se odvolat proti rozhodnutí, které zapovídá přístup k informacím buď do 15 dnů od vydání rozhodnutí nebo pokud uplynula lhůta pro vyřízení žádosti.

Část 4

Vyšetřování údajných porušení lidských práv vedená mezinárodními a nevládními organizacemi, postoj českého státu.

V České republice působila řada domácích i mezinárodních organizací na ochranu lidských práv bez jakýchkoliv zásahů ze strany státu. Tyto organizace šetřily údajná porušení lidských práv a své nálezy publikovaly. Vládní úředníci obecně s těmito organizacemi účinně spolupracovali.

Novelizovaný zákon o úřadu ombudsmana, dříve fungujícího pod názvem Úřad veřejného ochránce práv, vstoupil v účinnost v lednu 2006. Na základě nové právní úpravy získal ombudsman daleko širší pravomoci a odpovědnosti, mezi které patří pravidelné návštěvy státních zařízení, kde je jeho úkolem dohlížet na zacházení s jednotlivci a na to, zda jsou dodržována jejich základní práva. Ombudsman vydává čtvrtletní a výroční zprávy a vedle toho tématicky zaměřené zprávy. Ombudsman funguje bez zásahu státních úřadů nebo politických stran a během roku byl znovu jmenován na další šestileté období.

Část 5

Diskriminace, společenské zlořády a obchodování s lidmi

Zákon zapovídá diskriminaci na základě rasy, pohlaví, postižení, jazyka nebo sociálního postavení. Přetrvává však společenská diskriminace Romů a žen. Obchodování s lidmi zůstává problémem, třebaže vláda v uplynulém roce pokročila v jeho řešení.

V červnu schválila vláda nový antidiskriminační zákon. Aby zákon mohl vstoupit v platnost, je třeba aby prošel třetím čtením v parlamentu. V souladu se směrnicemi EU rozšiřuje tento zákon pravomoci a personální vybavení úřadu ombudsmana, aby mohl tento poskytovat pomoc obětem diskriminace, a uděluje mu široké vyšetřovací pravomoci.

Ženy

Znásilnění je v České republice trestným činem, což platí i pro znásilnění manželem. Znásilnění je také v praxi řádně stíháno. Zákon stanovuje trestní sazbu za znásilnění v délce od 2 do 15 let odnětí svobody. Někteří odborníci mají za to, že přetrvává velký

počet neohlášených případů znásilnění, nicméně upozorňují na narůstající počet odsouzení za znásilnění od roku 2001. Tento trend je přičítán lepší profesní přípravě policie, osvětovým kampaním a větší interakci mezi policií a nevládními organizacemi. Za prvních 6 měsíců roku bylo oznámeno 591 případů znásilnění, z nichž 396 bylo dále šetřeno. Soudy odsoudily 70 pachatelů s tím, že 21 obžalovaných dostalo podmíněné tresty a 14 obžalovaných tresty odnětí svobody v délce od 5 do 15 let.

Odborníci se domnívají, že násilí na ženách je mnohem častější než je počet případů hlášených úřadům, a to kvůli stigmatu, které je s oznámením znásilnění spojováno. Sociologický průzkum, který společně provedla Česká akademie věd a Karlova univerzita v roce 2006 ukázal, že 38 % žen bylo během svého života fyzicky napadeno partnerem.

Domácí násilí je samostatnou skutkovou podstatou s trestní sazbou až do výše 3 let odnětí svobody a s delším trestem v případě přitěžujících okolností. Zlepšila se snaha úřadů vyšetřovat a stíhat případy domácího násilí. Policie prošla rozsáhlým školením a výcvikem k identifikaci případů domácího násilí. Počínaje tímto rokem má policie možnost zakázat násilníkovi přístup do domácnosti až po dobu 10 dní. Podle zprávy, vypracované nevládní organizací Bílý kruh bezpečí, bylo takto za prvních 9 měsíců roku 2007 ze svého domova vypovězeno 665 pachatelů. Ve 32 případech byl vydán zákaz dvakrát u stejného pachatele.

Podle zprávy zveřejněné Ministerstvem vnitra v červnu 2007 bylo v roce 2006 souzeno 82 % všech případů domácího násilí, zatímco v roce 2005 to bylo 77 %. Ve většině případů došlo k odsouzení, ale většina trestů byly tresty podmíněné. 3/4 případů domácího násilí byly páčány partnery nebo manželi a 91 % obětí byly ženy. Zbytek obětí byly děti. V případech domácího násilí hrále často důležitou úlohu alkohol.

Koordóna, asociace 13 nevládních organizací, které se zabývají domácím násilím, připravila specializované manuály pro zdravotnické pracovníky a další materiály k informování obětí o jejich právech. Policie zaškolila další personál na případy domácího násilí a spolupráci s organizacemi poskytujícími sociální služby. Oběti znásilnění a domácího násilí mají dále možnost vyhledat psychologickou pomoc na celé řadě telefonních linek nebo krizových center. Od roku 2001 do poloviny roku 2007 se na telefonní linku Dona dovolalo 16916 osob, 10521 telefonátů se týkalo domácího násilí.

Obvinění z předchozích let, týkající se nucené sterilizace romských žen, se nadále vyšetřují.

Zákon nezakazuje prostituci jako takovou, ale prostitute může být místními správami omezena nebo regulována. Ze zákona je zakázáno kuplířství. Prostituce je častá zejména v příhraničních oblastech a ve velkých městských centrech. Sexuální turistika je i nadále problémem a dotýká se jak ženských tak mužských prostitutů, z nichž někteří jsou mladiství. Neexistuje domácí právní úprava, která by se týkala sexuální turistiky. Pražská radnice však v roce 2005 zakázala reklamy veřejných domů na turistických místech.

Zákon zakazuje sexuální obtěžování, nicméně tento zákaz není úřady v praxi účinně vynucován, takže sexuální obtěžování zůstává problémem. Studie zadaná Ministerstvem práce a sociálních věcí provedená v roce 2005 zjistila, že 28 % žen a 22 % mužů bylo v zaměstnání obětí sexuálního obtěžování. Zákon přenáší důkazní břemeno na osobu, která je z obtěžování obviněna. Tresty za sexuální obtěžování mohou spočívat v pokutě do výše 3750 dolarů (70 tisíc korun), propuštění ze zaměstnání nebo odnětí svobody.

Zákon zaručuje mužům a ženám rovná práva včetně práv v oblasti rodiny a majetku. Ženy představují 43 % pracovní síly. Zaměstnanost u žen roste rychleji než u mužů, avšak platy žen jsou o téměř 25 % nižší než platy mužů a ženy také častěji pracují v profesích s nižším průměrným platem než muži. Rada pro rovné příležitosti mužů a žen sleduje genderové otázky a doporučuje vládě, jak dodržovat a zajišťovat rovná práva pro obě pohlaví.

V červnu potvrdil odvolací soud rozhodnutí nižšího soudu zamítnout nárok jedné ženy, která uváděla, že nebyla povýšena do vyšší manažerské funkce pouze kvůli svému pohlaví. Tato kauza byla jako první žaloba týkající se diskriminace podle pohlaví v České republice prvně souzena v roce 2006.

Děti

Vláda obecně chrání práva a blaho dětí.

Stát zaručuje bezplatné povinné vzdělávání do 15 let věku. Většina dětí studuje dále na středních školách, avšak příležitosti pro vzdělání romských dětí jsou omezené a často nedostatečné. Průzkum rozvojového programu OSN z roku 2005 ke vzdělání menšin zjistil, že pouze 25 % Romů dokončilo základní vzdělání ve srovnání se 73 % u většinové populace. Romské děti jsou v mnohem větším počtu zastoupeny ve zvláštních školách, což je ve skutečnosti segreguje na nižší úroveň vzdělání.

Zákon zakazuje násilí v rodině, sexuální zneužívání a další formy zneužívání dětí, přesto zůstává zneužívání dětí problémem. V první polovině roku vyšetřovala policie 116 případů zanedbání péče nebo ohrožení. 53 pachatelů bylo stíháno, z nich 46 odsouzeno. 11 pachatelů bylo odsouzeno k trestu odnětí svobody. Ministerstvo práce a sociálních věcí evidovalo 7500 případů zneužívání nebo zanedbání dětí v roce 2005, z nichž 643 případů bylo trestně vyšetřováno a vyústilo v 442 obvinění.

Organizace sociálně právní ochrany dětí uvádějí, že přibližně 1900 dětí je každoročně odebráno ze svých domovů, kvůli špatnému zacházení. Domácí i zahraniční organizace kritizují velký počet dětí žijících v ústavech sociální péče. Takových dětí je přibližně 20 tisíc. Z nich více než 10 tisíc žije v ústavech sociální péče, téměř 7.500 v sirotčincích a nápravných zařízeních a 1900 v kojeneckých ústavech.

Třebaže někteří příslušníci romské komunity uzavírají sňatek před dosažením 18 let věku, nejsou sňatky mladistvých výrazným problémem.

Některé děti se kvůli přežití samy věnují prostituci, aniž by k tomu byly nuceny třetí stranou. Nevládní organizace uvádějí, že mladistvé prostitutky a prostituti jsou buď děti uprchlé z domova anebo děti, které vyrůstaly v sirotčincích či v systému náhradní rodinné péče. Nevládní organizace, které pracují s těmito rizikovými skupinami dětí, přičítají problém dětské prostituce nedostatečnosti systému náhradní rodinné péče, který často nedokáže vybavit mladé lidi dostatečnými profesními dovednostmi a zajistit adopce nechtěných dětí vhodnými rodiči.

Obchodování s lidmi

Navzdory úsilí státních úřadů je obchodování s lidmi do i ze země a v menší míře také v rámci státu za účelem sexuálního vykořisťování a nucených prací přetrvávajícím problémem, i když je obchodování s lidmi kvalifikováno zákony jako trestný čin.

Česká republika je tranzitní, cílovou i zdrojovou zemí pro obchodování s lidmi. Východní Evropa, Ruská federace, Čína a Vietnam, jsou největšími zdroji obchodovaných osob. Ve většině případů jsou tyto osoby dále obchodovány do západní Evropy a v některých případech do Spojených států. České ženy se nejčastěji dostávají do západní Evropy. Cizinky i Češky, jakož i děti, jsou také obchodovány v rámci státu, zejména v příhraničních oblastech a jsou příležitostně prodávány mezi organizovanými skupinami. Menší počet mužů byl obchodován do Spojených států za účelem nucených prací. Odhaduje se, že 80 % všech obětí obchodování vstoupilo do země legálně.

Romské ženy představují rizikovou skupinu, zejména co se týče obchodování v rámci státu, také dívky vychovávané v ústavěch sociální péče patří mezi zvláště rizikové, jakož i ženy, které již pracují jako prostitutky. Obchodováním ženám je často slibována práce modelek, pokojských, číšnic a tanečnic zprostředkovateli zaměstnání. Některé oběti již jako prostitutky pracují. Obchodníci s lidmi si vynucují poslušnost obětí tím, že jim zabaví cestovní doklady, izolují je, podávají jim drogy a alkohol, hrozí násilím na oběti nebo její rodině, násilí se dopouštějí či hrozí oběti zatčením a vyhoštěním.

Většina obchodníků s lidmi se dopouští i další organizované trestné činnosti. Obchodníci pocházejí z Ukrajiny, Ruska a východní Asie. Domácí obchodníci pak slouží jako spojky mezi východoevropskými překupníky a jejich západoevropskými partnery.

Trestní postihy za obchodování se pohybují od 2 do 15 let odnětí svobody, což se blíží trestům za znásilnění nebo sexuálně motivovaný útok. Obchodníky je možno též stíhat za organizaci prostituce a kuplířství, kde je výše trestu až do 12 let odnětí svobody. Soudy ukládají výrazně nižší tresty, často pouze podmíněné. Pozorovatelé uvádějí, že nízké tresty jsou důsledkem toho, že soudci ne zcela doceňují dalekosáhlé negativní sociální dopady obchodování.

V říjnu podepsal prezident Klaus zákon zakazující držení dětské pornografie. Do té doby byla trestná pouze výroba a šíření dětské pornografie.

V roce 2007 šetřila policie 20 případů obchodování s lidmi, 5 pachatelů bylo stíháno a 4 odsouzeni, jeden z nich obdržel pouze podmíněný trest. Do června šetřila policie 39 případů kuplířství. Státní zástupci často používají jiné trestné činy k postihu obchodování, což ztěžuje odhad počtu skutečných kauz obchodování. 55 pachatelů bylo stíháno, 34 odsouzeno, z toho 28 dostalo podmíněné tresty.

Policie České republiky má v rámci Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu zvláštní jednotku pro potírání obchodování s lidmi. Tato jednotka úzce spolupracuje s partnery v Interpolu a Europolu a s dalšími zahraničními partnery včetně organizací EU při vyšetřování a stíhání případů obchodování s lidmi.

Stát považuje boj proti obchodování s lidmi za prioritu, a proto byla také přijata národní strategie proti obchodování. Ministerstvo spravedlnosti připravilo několik školících kurzů pro soudce a státní zástupce a ministerstvo vnitra poskytuje specializované školení policii. V roce 2006 zveřejnila vláda aktualizovaný národní plán boje proti sexuálnímu vykořisťování dětí. V Chebu, městě při německé hranici, kde vzkvétá sexuální turistika, byla založena zvláštní policejní skupina s cílem potírat tento fenomén. Meziresortní komise pro obchodování s lidmi, ve které jsou zastoupeni představitelé různých ministerstev a nevládních organizací, se během roku pravidelně scházela ke koordinaci činností při realizaci národního plánu proti obchodování s lidmi.

Obchodování s lidmi za účelem vykořisťování prací, které je podle Ministerstva vnitra nejběžnější formou obchodování v rámci státu, bylo i nadále problémem. V roce 2006 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu vytvořil zvláštní jednotku specializovanou na vyšetřování případů nucených prací. V červenci zaznamenala tato jednotka první velký úspěch, když rozkryla a narušila skupinu obchodníků s lidmi, kterou vedli ukrajínští státní příslušníci. Policie zjistila, že od roku 2004 tito Ukrajinci nalákali 50 svých spoluobčanů a pracovníků z Bulharska do České republiky pod příslibem zaměstnání v zemědělství. Když tito pracovníci přijeli, zabavili pachatelé jejich pasy a nutili je pracovat v nehumánních podmínkách. Podle sdělení Ministerstva vnitra většina obětí zaplatila obchodníkům částku od 900 do 1400 dolarů (16 – 25 tisíc korun) za zprostředkování zaměstnání a ubytování. Třebaže neexistují žádné přesnější odhady, uvádějí státní úřady a nevládní organizace, že obchodování s lidmi za účelem nucených prací, je časté.

Nebyly zjištěny žádné informace o tom, že by státní úřady tolerovaly obchodování s lidmi, či se na něm dokonce podílely, nicméně některé nevládní organizace se domnívají, že příslušníci pohraniční policie napomáhali nelegálním přechodům hranic, což umožňovalo obchodování s lidmi. V červnu podepsal prezident Klaus novelu zákona, která zavádí přísnější tresty pro ty, kteří podporují nebo organizují nelegální migraci. Tyto přísnější tresty jsou podmínkou pro vstup země do Schengenského prostoru.

Stát také spolupracoval s nevládními organizacemi při poskytování služeb obětem obchodování a při výcviku policie a vyšetřovatelů v tom, jak nakládat s případy obchodování a jak předat oběti k psychologické pomoci a poradenství. Státní orgány se

účastnily vyšetřování mezinárodních případů a orgány činné v trestním řízení průběžně spolupracovaly se svými partnery v Evropě i jinde ve světě.

Stát poskytoval psychologickou a sociální pomoc obětem obchodování v trvání 60 dnů, což je podstatný nárůst proti dřívější 30denní lhůtě. Během tohoto období se oběť musí rozhodnout, zda chce spolupracovat s úřady či zda se chce navrátit do své domovské země. Oběti, které se rozhodnou spolupracovat, mají nárok na pobytové vízum po dobu trvání trestního řízení a poté mohou zažádat o trvalý pobyt z humanitárních důvodů. Od října byly zjednodušeny postupy při žádosti o trvalý pobyt pro oběti obchodování i v případě, že tyto oběti nechtějí svědčit proti pachatelům. Od roku 2006 získalo povolení k trvalému pobytu na základě tohoto zvláštního programu 7 mužů a žen.

Ministerstvo vnitra spolupracovalo s Mezinárodní organizací pro migraci na kampani, jejímž cílem je snížit poptávku po komerčních sexuálních službách v příhraničních oblastech s Německem. Nevládní organizace Caritas navštěvovala školy a azylová centra, kde vedla osvětovou kampaň mezi možnými oběťmi. Jiné nevládní organizace, například La Strada a Rozkoš bez rizika, dostaly státní příspěvky na organizaci seminářů a distribuci tištěných materiálů o rizicích obchodování a taktikách obchodníků s lidmi. Nevládní organizace také zorganizovaly vícejazyčnou kampaň PR proti obchodování s lidmi v pražské městské hromadné dopravě.

Osoby s postiženími

Zákon zapovídá diskriminaci osob s postiženími v zaměstnání, vzdělávání, přístupu ke zdravotní péči nebo jiným státním službám a toto nediskriminační opatření je všeobecně dodržováno. Přesto mají osoby s postiženími problém s nedostatkem dostupného ubytování a nezaměstnanost mezi nimi je vysoká.

Ombudsman má za povinnost pravidelně navštěvovat všechna státní zařízení, kde pracují osoby s fyzickým postižením a prověřovat, zda podmínky jejich práce splňují základní lidská práva, a usilovat o lepší ochranu proti možnému zneužívání těchto osob.

V roce 2005 schválila vláda 4letý národní plán na pomoc osobám s postiženími. Plán byl připraven ve spolupráci s Vládním výborem pro zdravotně postižené občany, což je stálý poradní orgán vlády. Obsahem plánu jsou opatření, jejichž cílem je zařazení většího počtu postižených osob do pracovního procesu a snížení fyzických překážek na pracovištích. Během prvních 9 měsíců roku schválila vláda 14 projektů na výstavbu bezbariérových přechodů a vchodů do institucí. Finance jsou většinou poskytovány z místních rozpočtů.

Přibližně 60 % stanic pražského metra je přístupných pro vozíčkáře, totéž platí i o mnoha autobusových linkách a nových tramvajových vozech. Většina zastávek v centru je však stále bariérová. V zemi funguje 294 bezbariérových středních škol a 50 bezbariérových škol vyššího vzdělávání včetně univerzit.

V roce 2006 uvedl Český helsinský výbor, že v ústavech sociální péče žije více než 17 tisíc dospělých a dětí s mentálními postiženími, většina z nich v poručnictví. V mnoha případech je poručníkem ředitel příslušného ústavu, což dává vzniknout podezření ze střetu zájmů.

Po vlně mezinárodní kritiky v roce 2004 přijala vláda legislativní opatření k odstranění všech klecových lůžek ze státních psychiatrických a jiných zařízení. Odstranění klecových lůžek trvalo několik let a objevily se i informace o tom, že jsou tato lůžka nadále používána. V roce 2007 byla příslušná legislativa novelizována a doplněna o možné alternativy klecových lůžek. Média během roku zjistila, že 5 ústavů sociální péče nadále klecová lůžka používá, ale vláda tyto poznatky zpochybnila a zahájila své vlastní šetření. Klecová lůžka byla běžně používána pro pacienty s mentálním postižením, kteří představují hrozbu sami sobě i ostatním. Postele, kryté ochrannou sítí, se však nadále legálně a užívají v zařízeních dlouhodobé péče pro dospělé i děti.

Národnostní / rasové / etnické menšiny

Největší menšinou v zemi jsou Slováci, kteří čítají 225 tisíc osob. Dále pak Romové, 200 tisíc osob, Poláci 52 tisíc osob, Němci 40 tisíc osob, Ukrajinci 22 tisíc osob a Vietnamci 20 tisíc osob. Mezi menšinami jsou to Romové, u kterých převládá nepoměrná chudoba, nezaměstnanost, negramotnost a pokračuje častá diskriminace ze strany potencionálních zaměstnavatelů, jakož i místních úřadů a škol.

Občas se projevila latentní společenská diskriminace Romů násilnými útoky. Členové a sympatizanti skinheadských organizací byli nejčastějšími pachateli činů inter-etnického násilí, zejména proti Romům. Odhaduje se, že v zemi je 7 tisíc aktivních skinheadů, někteří odborníci mají za to, že číslo je mnohem vyšší.

V listopadu odsoudil Krajský soud v Brně čtyři muže za útok a zabití Jana Tótha, 26letého Roma. 17. května napadli tito čtyři muži Tótha, kopali ho a bili a nakonec ho zapálili. Tóth zemřel o pět dní později. Útočníci tvrdili, že Tótha napadli kvůli tomu, že se jedná o osobu drogově závislou, ale i hlavní útočník nakonec přiznal, že je a byl zastáncem neonacistické věci. Soud prohlásil, že rasový motiv nebyl dostatečně prokázán, nicméně s ohledem na zvláště brutální provedení vraždy odsoudil hlavního útočníka Juraje Lukáše na 13,5 let odnětí svobody. Spolupachatelé dostali jednoletý podmíněný trest za napadení.

V červenci potvrdil Nejvyšší soud dvouletý trest dvěma brněnským policistům za zneužití pravomoci poté, co v roce 2006 napadli a pistolí ohrožovali 14letého romského mladíka. Policisté byli u nižšího soudu odsouzeni za napadení, avšak dostali pouze podmíněné tresty.

V srpnu odsoudil Krajský soud v Olomouci dva skinheadské mladíky za útok na romský pár, kterého se dopustili v roce 2003 v domově romské rodiny. V důsledku útoku žena potratila. Mladíci dostali trest odnětí svobody na 24 měsíců. V roce 2004 vynesl nižší soud pouze podmíněný trest.

V říjnu odsoudil ostravský soud dva skinheady k 18 a 22 měsícům za útok a brutální zbití sedmi Romů, kterého se dopustili v roce 2005. Stejný soud osvobodil dva další pachatele ve stejném incidentu kvůli nedostatečnosti policejního vyšetřování.

Zákon zakazuje diskriminaci v zaměstnání kvůli etnické příslušnosti. Romové však byli i nadále takové diskriminaci vystaveni jak v zaměstnání, tak ve vzdělávacím systému. Přesná čísla nebyla k dispozici, ale odhaduje se, že nezaměstnanost mezi Romy je přibližně 75 %. Někteří zaměstnavatelé odmítali Romy zaměstnávat a žádali, aby jim úřady práce romské žadatele neposílaly. Stejně jako v minulých letech byla však romská komunita lépe organizovaná ve svém úsilí řešit diskriminaci právní cestou.

Romové byli často diskriminováni i v oblasti bydlení. Skupiny na ochranu lidských práv zmiňovaly případy, kdy některá města usilovala o nucené vystěhování Romů za údajné neplacení nájmu nebo je nutila podepisovat komplikované a nesrozumitelné smlouvy, které ve skutečnosti kráčí jejich práva, plynoucí z existujících nájemních smluv. Zmocněnec pro lidská práva tuto praxi veřejně kritizoval, ze zákona mají však obce značnou autonomii. Také restaurace, bary a další veřejná místa občas odmítaly Romy obsloužit.

V roce 2006 vypověděl tehdejší starosta Vsetína Jiří Čunek 360 Romů z jejich domovů. Mnozí byli vystěhováni za město do holobytů. Čunek pak ve volbách roku 2006 získal křeslo v Senátu. Přestože byly jeho kroky kritizovány v médiích, lidskoprávními aktivisty a i členy jeho strany, byl Čunek později zvolen předsedou malé, ale vlivné KDU-ČSL a stal se místopředsedou vlády. V září policie vyšetřování uzavřela s tím, že Čunek se svými kroky nedopustil porušení zákona. Vsetínští Romové podali správní odvolání.

V roce 2006 Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejnilo studii o životních podmínkách v romských komunitách. Studie zjistila, že 330 ghet v zemi je téměř výlučně obýváno Romy a že jejich počet průběžně roste. Podle studie žije v těchto ghetech asi 80 tisíc obyvatel, což je více než třetina veškeré romské populace. V těchto čtvrtích jsou bydlení a zdravotní podmínky na nepřijatelné úrovni.

Vláda během roku přijala opatření k řešení diskriminace ve vzdělání romských dětí. Avšak Evropské monitorovací středisko pro rasismus a xenofobii (EUMC) zveřejnilo zprávu za rok 2006, která kritizovala českou vládu za to, že de facto segreguje romské děti ve zvláštních školách, které jsou určeny pro děti s poruchami učení. EUMC pak zveřejnila další zprávu, kde opět kritizuje ČR za segregaci Romů v přístupu ke vzdělání.

Stát i nadále postupně uzavíral nebo integroval zvláštní školy cestou převádění „pomalejších“ žáků do nových specializovaných tříd, neboť nový zákon přijatý v roce 2005 zvláštní školy zrušil. Nevládní organizace však tvrdí, že nové, zvláštní třídy, jsou nadále diskriminační a jsou pouze povrchoým „přeskupením“ starého systému. V některých krajích se podařilo nový systém úspěšně zavést, jinde zaznamenávají odchod neromských rodin, které se obávají, že jejich děti budou muset chodit do školy s Romy.

V listopadu změnil odvolací orgán Evropského soudu pro lidská práva dřívější rozhodnutí, neboť shledal, že česká vláda se podílela na nepřímé diskriminaci romských dětí v oblasti vzdělání. Navrhovatelé, 18 českých dětí romského původu z ostravského regionu, žádali přezkum rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva z roku 2006, které shledalo, že umístování romských dětí do zvláštních škol pro děti s poruchami učení nepředstavuje diskriminaci, neboť tyto školy nejsou zakládány specificky jen pro romské děti. V rámci odvolacího procesu však soud původní rozhodnutí zrušil a shledal, že umístování do zvláštních škol se nepoměrně více dotýká romských dětí, neboť téměř 90 % žáků v těchto školách jsou Romové. Soud rozhodl, že tato situace je porušením protidiskriminačních ustanovení Evropské úmluvy o lidských právech.

V květnu rozhodl soud, že město Mladá Boleslav musí zaplatit pokutu ve výši 4,5 tisíce USD (80 tisíc korun) kraji za násilné vystěhování množství Romů. V roce 2006 prodalo město obecní byty romskému podnikateli, který pak romské obyvatele vystěhoval. Na vystěhování se podílela městská policie, náčelník policie se později za účast na vystěhování omluvil.

Stát dosud neodstěhoval prasečí farmu, nacházející se na místě koncentračního tábora pro Romy v Letech za 2. světové války, a to z důvodu nedostatku finančních prostředků. Prasečí farma se stala tématem předvolební kampaně v roce 2006, kdy zde malá ultrapravicová národní strana umístila památník odrážející stanovisko této strany, že nešlo o koncentrační tábor, ale pouze o tábor pracovní. Označení bylo místními úřady po národní a mezinárodní kampani odstraněno.

I nadále trvají obvinění z násilné sterilizace romských žen prováděné v minulých letech.

Mezi pozitivní kroky, které vláda učinila k zlepšení postavení Romů, patří přijetí dlouhodobého plánu na integraci Romů, založeného na afirmativní akci. Plán přijatý v roce 2006 vytváří místa státem placených poradců, kteří mají pomoci Romům při hledání zaměstnání, a umožňuje zvláštní stipendia pro romské středoškoláky. V Národní galerii v Praze se konala výstava věnovaná historii Romů během holocaustu a v Parlamentu České republiky pak proběhla výstava fotografií romských obětí nucené sterilizace. Také média začala věnovat větší pozornost životním podmínkám Romům. Ministerstvo práce a sociálních věcí spolupracovalo s nevládními organizacemi na zlepšení služeb romské komunitě a na analýze možného využití evropských strukturálních fondů pro tento účel.

Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity, jejímiž členy je 12 zástupců státní správy a 14 představitelů romské komunity, jakož i zmocněnec pro lidská práva, nadále hraje aktivní úlohu při řešení sporů mezi romskými komunitami a jejich neromskými spoluobčany. Komise také podporuje protidiskriminační iniciativy v oblasti bydlení a vzdělávání. Koordinátor pro romské záležitosti Ministerstva zahraničních věcí plní úlohu styčné osoby mezi ministerstvem, romskými skupinami, nevládními organizacemi a diplomatickým sborem.

Ministryně pro lidská práva Džamila Stehlíková, byla určena jako osoba odpovědná ve vládě za problémy Romů a dalších menšin.

Jiné společenské zlořády a diskriminace

Případy násilí nebo diskriminace osob kvůli sexuální orientaci nebo kvůli onemocnění HIV nebyly zaznamenány.

Část 6 Práva pracujících

a. Svoboda sdružování

Zákon chrání právo pracujících sdružovat se v odborových svazech dle vlastní volby bez povolení či nadměrných požadavků a pracující toto právo v praxi využívají. Členství v odborech se však průběžně snižuje a méně než 15 % pracovníků je v současné době organizováno. Před rokem 1989 byli pracující k členství nuceni, ale od roku 1989 zaznamenáváme trvalý pokles odborového členství v důsledku ekonomické transformace a privatizace a také v souvislosti se stigmatizací odborů za minulého režimu. Asi 75 % odborářů je sdruženo v Česko-moravské konfederaci odborových svazů, celostátní zastřešující organizaci.

Zákon zapovídá diskriminaci odborů, avšak jednotlivé případy diskriminace se během roku objevily. Nejobvyklejší diskriminační praktiky jsou výpověď představitelům odborů, tlak na členy ke zrušení členství a pomlouvání odborů v projevech k zaměstnancům. Pokud se prokáže taková diskriminace, je zaměstnavatel povinen ze zákona znovu přijmout pracovníka, který byl propuštěn kvůli odborové činnosti. Soudy nicméně v těchto věcech postupovaly pomalu. Podle Konfederace odborových svazů přetrvávají formy skryté diskriminace a soudní řešení je velmi pomalé.

b. Právo zakládat organizace a právo na kolektivní vyjednávání

Zákon umožňuje odborům provádět svou činnost bez vnějších zásahů a v praxi je toto právo chráněno. Zákon umožňuje kolektivní vyjednávání, které je většinou vedeno mezi odbory a zaměstnavateli v rámci firmy. Možnost kolektivního vyjednávání je omezenější u státních zaměstnanců, jejichž mzdy jsou upraveny zákonem.

Pracující mají právo na stávkou, jestliže selžou vyjednávání, s výjimkou zaměstnanců v klíčových sektorech, mezi které patří zdravotnictví, jaderná energetika, ropovody a plynovody, řízení letového provozu, požárníci a telekomunikace. Pracovníci v těchto odvětvích mají nárok na mediaci. Zákon ukládá odborům předložit zaměstnavateli seznam stávkujících alespoň 1 den před stávkou.

V zemi nejsou žádné zóny vývozního zpracování.

c. Zákaz nucených nebo povinných prací

Zákon zakazuje nucené a povinné práce včetně práce dětí. Objevily se však informace o tom, že dochází k obchodování osob za účelem sexuálního vykořisťování či nucených prací v zemědělství. V souladu s naplňováním mezinárodních sankcí proti Severní Koreji, ukončila vláda, podle vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí, svůj program přijímání severokorejských pracovníků v České republice pro práci v textilních a potravinářských závodech. V minulých letech pracovalo v pekárnách a jiných závodech po celé zemi až 400 korejských žen. Většina jejich výdělku byla uložena na účty, které spravovalo Severokorejské velvyslanectví. Někteří pozorovatelé na jedné straně tvrdili, že se tento program rovná nuceným pracím, nicméně šetření nevládních i vládních organizací zjistila, že pracovní podmínky byly „v rámci zákona“. Podle policie zůstávalo ke konci roku v zemi ještě 130 pracovníků, jejichž pracovní víza končí v únoru 2008 a vláda uvedla, že jim víza nebudou prodloužena.

d. Dětská práce a minimální věk pro zaměstnávání

Zákony a opatření na ochranu dětí před vykořisťováním prací jsou efektivně uplatňovány. Zákon stanoví minimální věkovou hranici pro práci na 15 let, jen děti s postiženími, které dokončí zvláštní přípravu, mohou pracovat již od 14 let. Pracovní podmínky pro děti ve věku od 15 do 18 let podléhají přísným normám bezpečnosti práce. Ministerstvo práce a sociálních věcí účinně dohlíží na dodržování těchto norem. Obchodování s dětmi za účelem sexuálního vykořisťování zůstává problémem.

e. Přijatelné pracovní podmínky

Ministerstvo práce a sociálních věcí stanovuje minimální mzdu a dohlíží na její dodržování. Minimální mzda je přibližně 450 USD (8 tisíc korun) měsíčně a zajišťuje v kombinaci se sociálními dávkami pro nízkopříjmové skupiny přijatelnou životní úroveň pro pracujícího a jeho rodinu. Je uzákoněna 40tíhodinová týdenní pracovní doba, 2 dny na odpočinek a nejméně 30tíminutová placená přestávka během 8hodinové směny. Na základě souhlasu zaměstnance může zaměstnavatel zavést až 8 hodin povinných přesčasů týdně. Úřad práce může povolit další přesčasy. Příplatek za přesčasy se řídí ustanoveními pracovní smlouvy.

Český úřad bezpečnosti práce účinně kontroluje plnění zdravotních norem a bezpečnosti při práci. Zaměstnanci mají právo odmítnout práci, která představuje nebezpečí pro jejich život nebo zdraví, aniž by tím riskovali ztrátu zaměstnání. Toto právo je i v praxi uplatňováno.

